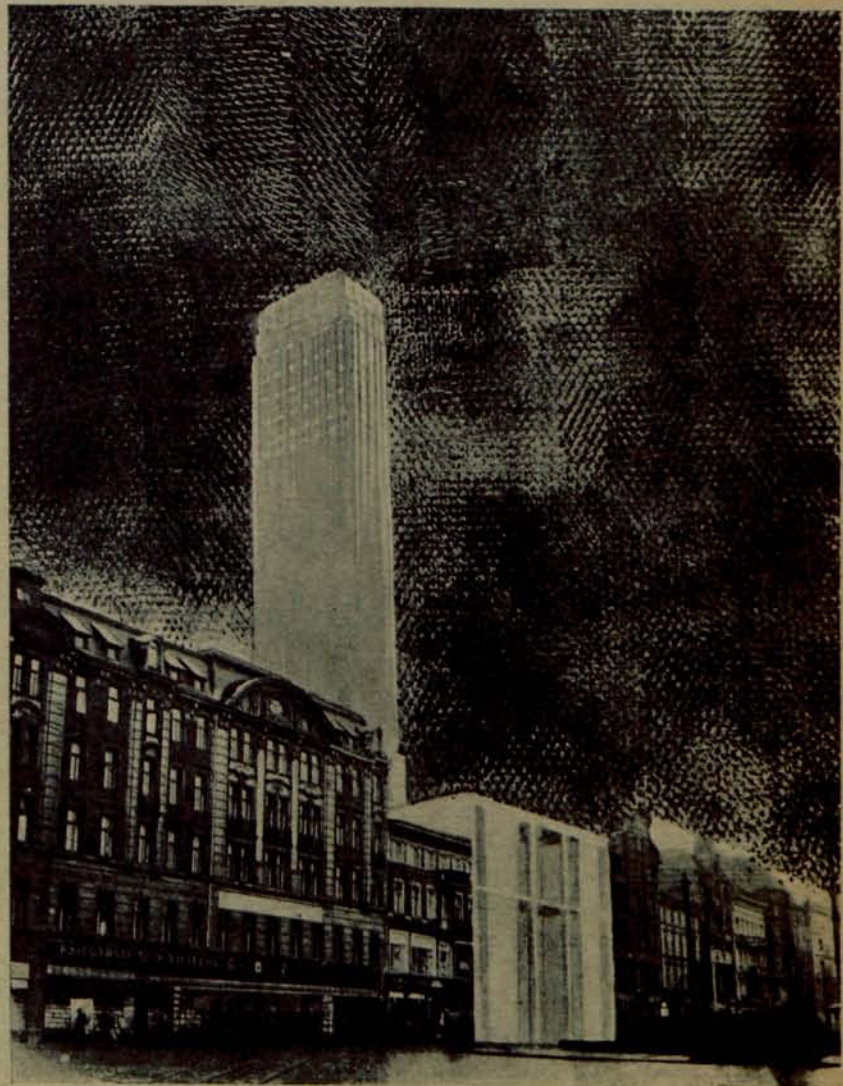

I 33 P

R O K - X - 1 9 3 4

ARCHITEKTURA i BUDOWNICTWO

8

W A R S Z A W A

ARCHITEKTURA I BUDOWNICTWO

MIESIĘCZNIK ILUSTROWANY

Wydawnictwo „Spółdzielni Wydawniczej Architektów Polskich“ w Warszawie.
Zarząd S. W. A. P. i Redakcja: prof. Marjan Lalewicz, arch. Teodor Burszę, arch. Tadeusz Nowakowski.
Zastępcy: arch. Julian Lisiecki, arch. Henryk Stifelman, arch. Romuald Miller.
Rada Nadzorcza S. W. A. P.: arch. Franciszek Lilpop, arch. Gustaw Trzciniński, arch. Zygmunt Wóycicki.
Zastępcy: arch. Witold Matuszewski i prof. Czesław Przybylski.

Komitet Redakcyjny: arch. arch. *Brucki Stanisław, Bursze Teodor, Gutt Romuald, Lalewicz Marjan, Lisiecki Julian, Matuszewski Witold, Marzyński Stanisław, Miller Romuald, Niemojewski Lech, Nowakowski Tadeusz, Przybylski Czesław, Stifelman Henryk, Tomaszewski Leonard, Wóycicki Zygmunt, Żorawski Juliusz.*
Adres Redakcji i Administracji: Warszawa, Wspólna 40, tel. 9-52-87. Konto czekowe P. K. O. 11020

WARUNKI PRENUMERATY.

Prenumerata miejscowa:		Na prowincji (z przesyłką):		Egzemplarz pojedynczy	
Kwartalnie	zł. 17.—	Kwartalnie	zł. 18.—	w Warszawie	zł. 6.—
Półrocznie	„ 34.—	Półrocznie	„ 36.—	Na prowincji (z przesyłką) „	6.50
Rocznie	„ 68.—	Rocznie	„ 72.—	Zagranicą	„ 8.—

Pod nadesłanym zgóry adresem Administracja wysyła każdorazowo żądany numer pisma za zaliczeniem pocztowym.

CENY OGŁOSZEŃ.

Przed tekstem:		Za tekstem:		3-a i 4-a strona okładki:	
Cała strona	zł. 400.—	Cała strona	zł. 350.—	Cała strona	zł. 450.—
Półowa strony	„ 210.—	Półowa strony	„ 180.—	Półowa strony	„ 250.—
Ćwiartka strony	„ 120.—	Ćwiartka strony	„ 100.—	Ćwiartka strony	„ 150.—
		Strona artykułu opisowego „	500.—		

OGŁOSZENIA DROBNE.

Adres w branży rozmiar 10×90 mm. łącznie z pren. na cały rok zł. 100.—, płatne zgóry przy zamówieniu. Za każde następne 5 mm. wys. dopłata zł. 50.— rocznie. Koszt rzeczywisty rysunków i klisz ponosi ogłaszająca się firma. Dział reklam przewiduje także, poza ogłoszeniami przed i za tekstem, specjalne wkładki artystyczne jedno i wielobarwne.

TREŚĆ

„Architektura i Budownictwo” Nr. 8.

Konkurs na projekt szkicowy Oddziału P. K. O. (Pocztowej Kasy Oszczędności) w Poznaniu	235
Biuletyn Stowarzyszenia Architektów Polskich	261
Kronika	263
Przegląd bibliograficzny	265

SOMMAIRE

„Architecture et Bâtiment” Nr. 8.

Concours pour une esquisse de la Succursale de la Casse de l'Espargue Postale à Poznań	235
Bulletin de la Société des Architectes Polonais	261
Chronique	263
Revue bibliographique	265

INHALT

„Architektur und Bauwesen” Nr. 8.

Preisauschreibung für einen Projektentwurf einer Zweigstelle P. K. O. in Poznań	235
Bericht des Polnischen Architektenverbandes	261
Chronik	263
Bibliographische Uebersicht	265

ILUSTRACJE

Projekty konkursowe na Oddział P.K.O. w Poznaniu: arch. arch. S. Zakrzewskiego i C. Wolfa (Nr. 3); Z. Pugeta i J. Żorawskiego (Nr. 36); T. Ruttii i K. Lichtensteina (Nr. 24); J. Dobrzyńskiej i Z. Łobody (Nr. 43); J. Ku-

kulskiego i W. Wyszynskiego (Nr. 7); M. Goldberga i H. Rutkowskiego (Nr. 21); S. Marzyńskiego i W. Zenczykowskiego (Nr. 15) 235—260

Ilustracje do przeglądu czasopism 245—246

ARCHITEKTURA I BUDOWNICTWO

MIESIĘCZNIK ILUSTROWANY

Wydawnictwo Spółdzielni Wydawniczej Architektów Polskich
WARSZAWA, WSPÓLNA 40. TEL. 9-52-87.

W związku z wydaniem 100-ego zeszytu Architektury i Budownictwo, Administracja, w celu dania możliwości stałym prenumeratorom pisma skompletowania dawnych roczników, sprzedaje poszczególne zeszyty w/g cen ulgowych:

Zeszyty z lat 1925 – 1930	po zł. 3.–
„ za rok 1931	„ 4.–
„ „ 1932	„ 5.–
„ „ 1933	„ 5.50

Zeszyty będące na wyczerpaniu będą sprzedawane w/g normalnej ceny.

Okładki płócienne do roczników po zł. 3.50 za egz.
Oprawa rocznika z okładką „ „ 6.– „ „

Roczniki oprawne w/g ceny ulgowej:

Za lata 1925 – 1930	po cenie zł. 30.–	za rocznik
„ rok 1931	„ „ 40.–	„
„ „ 1932	„ „ 50.–	„
„ „ 1933	„ „ 60.–	„

Specjalna Fabryka Materiałów Izolacyjnych
„GUDRONIT” EGZ. OD 1875 R.
WŁ. CISZEWSKI

WARSZAWA, KRAKOW.-PRZEDM. 17. — TELEFONY: BIURA 611-45, FABRYKI 10-10-45.

PRODUKUJE:

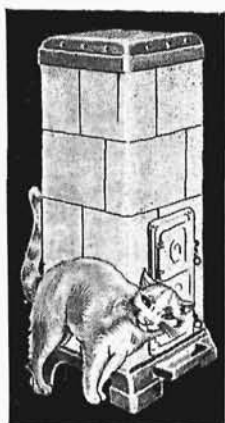
GUDRONIT Nr. 1 i 2 izolujące masy od wilgoci, — GUDRONIT Nr. 3 i F 5 grzybobójcze i konserwujące drzewo w budowlach, — IZOL do wszelkich celów izolacyjnych, — CEMIZOL P. S. C. i Z. uszczelniające na wodę, utrwalające i szybko wiążące zaprawy cementowe, — OGNIOPRON plyn przeciwpalny do drzewa i tkaniny, — FILC BITUM do krycia dachów, izolacji tarasów i t. p., — LINOLIT izolacja pod linoleum, — DACHOLIT do reparacji i konserwacji pokryć dachowych, — LEPIK POSADZKOWY izolacyjny do klepki i terrakoty, — IZOLIT I, PII i PL wysokowartościowa izolacja odporna na wodę i rozerwanie, — PŁYTY korkowe izolacyjne. — ASFALTY — wszelkie przetwory bitumiczne, asfaltowe i smołowe.

WYKONYWA ROBOTY: w zakresie swojej specjalności.

PORADY

EKSPERTYZY

BADANIA LABORATORYJNE

Z KAFLI STALOWYCH

— DOBRZE GRZEJA
OSZCZĘDNE
NIEZNISZCZALNE

„PIECE SZRAJBERA”

SP. Z O. O.

WARSZAWA, GRÓJECKA 35 — TEL. 9-20-33

PRENUMERUJ CIE

*„ARCHITEKTURĘ
I BUDOWNICTWO”*

FABRYKA ROBÓT ŻELAZNYCH
OZDOBNYCH KUTYCH I KONSTRUKCJI

R. KWAPISZ i SYN

Warszawa, Podskarbińska 28. Tel. 10-25-99

WYKONUJE:

KRATY ZWIJANE DO ZABEZPIECZENIA
DRZWI I OKIEN. — ŻALUZJE KRATOWE,
BLACHY FALISTE, HARMONIJKI. — DRZWI
SPECJ. TYPU ZABEZPIECZAJĄCE PRZED
WŁAMANIEM. — DRZWI PRZESUWANE. —
KONSTRUKCJE ŻELAZNE, WIĄZANIA DA-
CHOWE. — WIEŻE, SŁUPY, OKNA, SCHODY,
WINDY. — KRATY ŻELAZNE, Z BRONZU I
MIEDZI. — BRAMY, BALUSTRADY, OGRO-
DZENIA. — WYSTAWY SKLEPOWE, OKIEN-
NICE I OKUCIA ŻELAZNE STYLÓWE. —
MARKIZY.

ŻELAZO ZBROJENIOWE

Stal i stąg

zastępuje okrągłe żelazo zbrojeniowe w skali 1 kg. stal
i stąg zamiast 1 kg. okrągłego żelaza.

HUTA BANKOWA W DĄBROWIE GÓRNICZEJ
Warszawa, Pierackiego 11, tel. 632-40.

BRACIA JENIKE

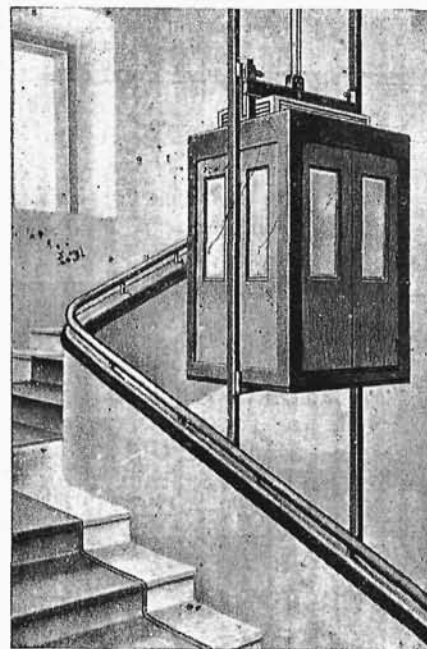
FABRYKA DŹWIGÓW

SPÓŁKA AKCYJNA

WARSZAWA

ZARZĄD: AL. JEROZOLIMSKIE 20

Tel. 2-20-00 i 629-64. Adres telegr. „Brajenike-Warszawa”

**DŹWIGI
OSOBOWE
I TOWARO-
WE.**

DŹWIGNIKI
wszelkich ty-
pów, ręczne,
elektryczne,
transmisyjne
i hydrauliczne.

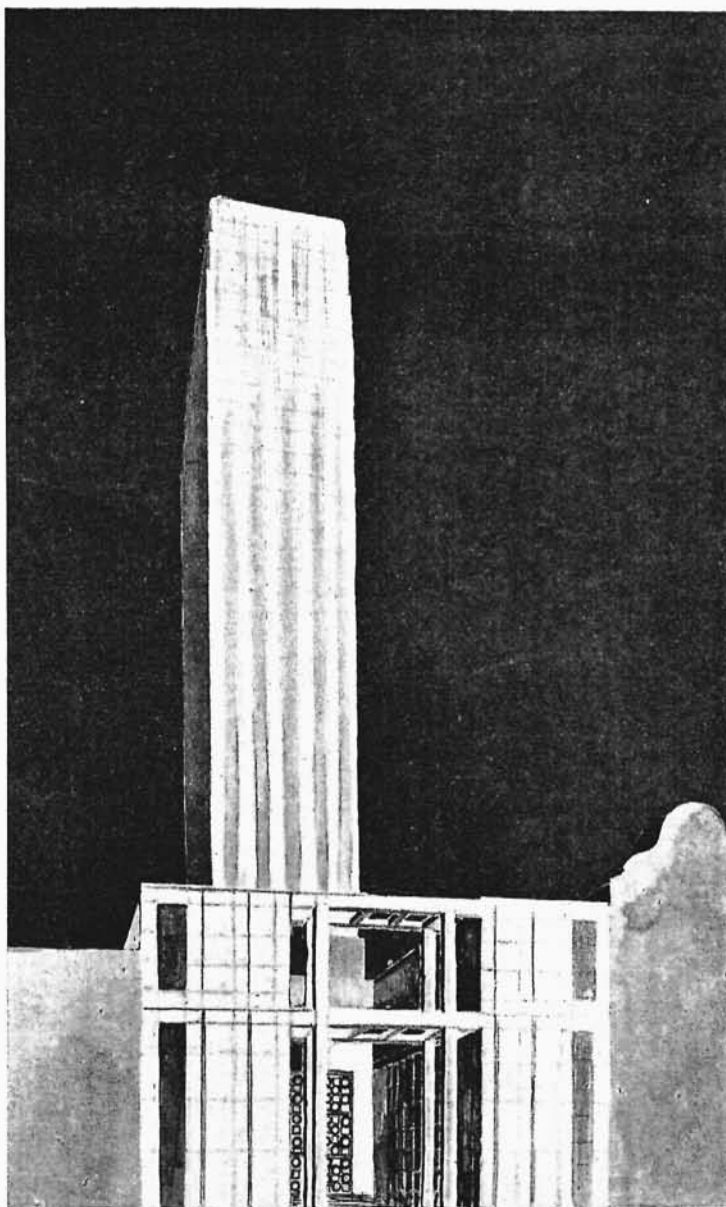
ŁAŃCUCHY.
NAROŻNIKI
do muru.

L I S T W Y
do stopni.

D O S T A W A
Z E S K Ł A D U.

Firma odznaczo-
na wieloma me-
dalami złotymi.

1. Arch.: Stanisław Zakrzewski i Czesław Wolff (Warszawa).

Projekt konkursowy
Nr. 3 gmachu Oddziału
P. K. O. w Poznaniu.
Nagroda I.

KONKURS NA PROJEKT SZKICOWY ODDZIAŁU P. K. O. W POZNANIU

Konkurs powyższy, ogłoszony przez P. K. O. za pośrednictwem Z. A. S. P., na projekt szkicowy Oddziału P. K. O. w Poznaniu (p. „A. i B.” Nr. 3 b. r.), nie dał naogół rozwiązań rewelacyjnych. Większość projektów posiada wyraźny „akademicki”, teoretyczny charakter, co zresztą nie powinno nikogo dziwić, gdyż jest to bodaj pierwszy konkurs w Polsce z wyraźnym tematem „drapacza chmur”, zaś doświadczenie nasze w tej dziedzinie ogranicza się niemal do gmachu „Prudential” w Warszawie i gmachu Izby Skarbowej w Katowicach oraz do nie-

licznych projektów, jakie „przy okazji” wykonywali niektórzy architekci w związku z zagadnieniami natury ogólniejszej, jak np. w konkursie na rozplanowanie placu Marszałka Piłsudskiego.

To też i w pracach obecnego konkursu pokutuje jeszcze—charakterystyczny dla nieopanowanych życiowo rodzajów budowli — brak poczucia skali, rysunkowy geometryzm, wprowadzanie asymetrii, właściwej „funkcjonalnym”, „minimalnym” willom mieszkalnym, do ogromnego kompleksu budowlanego i t. p.

Należy jeszcze zaznaczyć, że niedość dokładne opracowanie programu przyczyniło się do „zweksławiania” na tor fałszywy licznych projektów. Określenie warunków ogólnych przyszłej architektury gmachu programu konkursu podał w sposób następujący: „architektura budynku powinna odzwierciedlać i wyrażać w odpowiednio monumentalny sposób charakter siedziby P. K. O. Sylwetka budynku powinna być potraktowana jak **główny akcent Placu Wolności** i stanowić atrakcyjny element miasta i przez to jednocześnie stanowić poważny czynnik reklamowo-propagandowy działalności P. K. O.”. „Dla osiągnięcia powyższego, jak dalej głosi program, autorem pozostawia się swobodę ukształtowania bryły, jak również ustalenie wysokości zabudowania. Ze względów reklamowo-propagandowych, wysoce pożądany jest wybitny akcent wysokościowy w kompleksie architektonicznym, należycie z całością szarmonizowany”.

Otóż bliższe sformułowanie „swobody ukształtowania bryły” oraz „należytego szarmonizowania z całością” nastąpiło dopiero podczas przewodu Sądu Konkursowego, który ustalił, że „umieszczenie na danej parceli akcentu wysokościowego w linii ściany (chyba „zabudowy”, podkr. nasze) placu Wolności nie stanowi **właściwego** rozwiązania urbanistycznego”.

Przyznając całkowitą słusność temu twierdzeniu, sądzimy jednak, że powinno ono było znaleźć miejsce w warunkach konkursu, i że unikanie na przyszłość w programie podobnych „niedopowiedzeń” powinno być pierwszym obowiązkiem Kolegium Sędziów i Sekretarzy Sądu Konkursowego.

Przewód Sądu Konkursowego:

W dniach 22 maja i 11 czerwca r. b. odbyły się pierwsze posiedzenia Sądu Konkursowego, na których byli obecni:

- 1) dyr. Piotr Jarocki — Prezes Sądu Konkursowego,
- 2) dyr. dr. Jan Kowalski, 3) prof. dr. inż. Stefan Bryła,
- 4) inż. Przemysław Szczekowski, 5) prof. inż. arch. Aleksander Bojemski, 6) prof. inż. arch. Tadeusz Tołwiński, 7) inż. arch. Władysław Czarnecki i 8) inż. arch. Jan Najman.

Na architekta przewodniczącego wybrano prof. Tadeusza Tołwińskiego. Sekretarzem konkursu był arch. Stanisław Brukalski.

Do równorzędnego sprawowania czynności sekretarza Sądu Konkursowego w zakresie analizowania i referowania prac konkursowych, Sąd Konkursowy upoważnił p. kierownika referatu budowy Wydziału Budowlanego P. K. O. Józefa Kozierskiego.

Sekretarze Sądu Konkursowego złożyli sprawozdanie z dotychczasowych czynności:

Do konkursu zgłoszono prac 67. Wszystkie prace zostały złożone, a zamiejscowe wysłane w przewidzianym warunkami konkursu terminie.

Dnia 15.V 1934 r. nadeszła pod adresem Sądu Konkursowego przesyłka. Sąd Konkursowy postanowił przesyłkę otworzyć i przyjęc nadesłaną makietę do pracy Nr. 1.

Sąd Konkursowy ustalił, że: umieszczanie na danej parceli akcentu wysokościowego w linii ściany Pl. Wolności nie stanowi właściwego rozwiązania urbanistycznego i postanowił uwzględnić powyższe przy oce-

nie wartości urbanistycznej poszczególnych prac konkursowych.

Po zapoznaniu się z analizą prac, przeprowadzoną przez sekretarzy, — Sąd Konkursowy postanowił do kategorii drugiej przenieść prace uchylające programowi i warunkom konkursu, a mianowicie Nr. Nr. 1, 2, 4, 5, 6, 8, 9, 16, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 37, 38, 40, 41, 42, 44, 45, 47, 50, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 62, 66 i 67.

Pozostałe prace Nr. Nr. 3, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 34, 35, 36, 39, 43, 46, 48, 49, 51, 54, 59, 63, 64 i 65, — jako odpowiadające warunkom konkursu, Sąd Konkursowy postanowił zaliczyć do kategorii pierwszej.

*

Na następnych posiedzeniach Sądu Konkursowego w dn. 11, 12 i 13 czerwca b. r. byli obecni:

- 1) Dyr. Piotr Jarocki — Prezes Sądu Konkursowego, 2) dyr. Dr. Jan Kowalski, 3) prof. Dr. inż. Stefan Bryła, 4) inż. Przemysław Szczekowski, 5) prof. inż. arch. Aleksander Bojemski, 6) prof. inż. arch. Tadeusz Tołwiński, 7) inż. arch. Władysław Czarnecki, 8) inż. arch. Jan Najman.

P. inż. Władysław Czarnecki dnia 12.VI 34 r. nie był obecny na posiedzeniu.

Odczytano i przyjęto protokół posiedzenia poprzedniego..

P. Prezes Sądu Konkursowego — dyr. Piotr Jarocki oświadczył w imieniu Pocztovej Kasy Oszczędności gotowość przyznania prócz trzech nagród — trzech premij po 1.000 zł., dwu premij po 500 zł. oraz zakupienia prac po 500 zł.

Przystąpiono do oceny prac, zaliczonych do kategorii pierwszej, przyjmując za podstawę kwalifikacji następujące szczegółowe wytyczne:

1) Rozplanowanie i komunikacje, ze szczególnem uwzględnieniem:

- a) izolacji Oddziału od lokali biurowych do wynajęcia i mieszk.,
- b) izolacji sali kasowej od innych działów,
- c) izolacji biura kontowań,
- d) komunikacji służbowej między działami,
- e) komunikacji służbowej w działach,
- f) wymiarów głównych pomieszczeń Oddziałów,
- g) rozplanowanie lokali biurowych do wynajęcia i mieszkalnych.

2) Oświetlenie:

- a) sali kasowej,
- b) działu bankowego,
- c) innych biur Oddziału,
- d) innych pomieszczeń.

3) Usytuowanie:

- a) grupy budynków na parceli „A”,
- b) grupy budynków na parceli „B”.

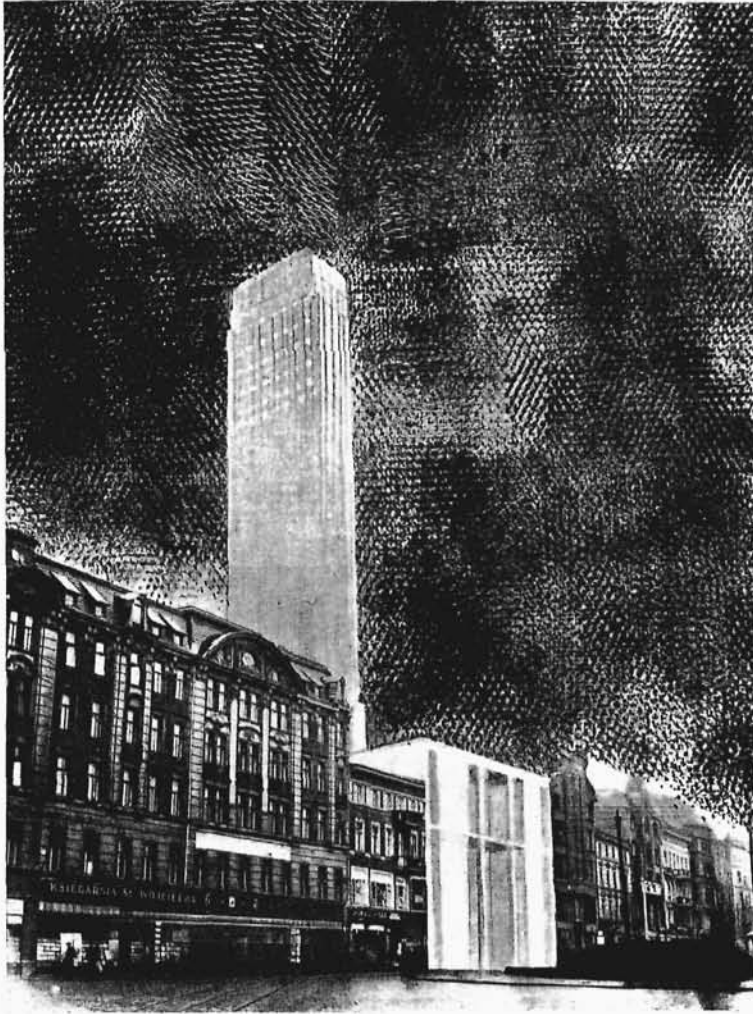
4) Oszczędność projektowanego budynku t. j. stosunek powierzchni użytkowej do kubatury (wg. liczb sprawdzonych przez Sekretarzy).

5) Konstrukcja.

6) Ukształtowanie bryły budynku w stosunku do założeń urbanistycznych Pl. Wolności.

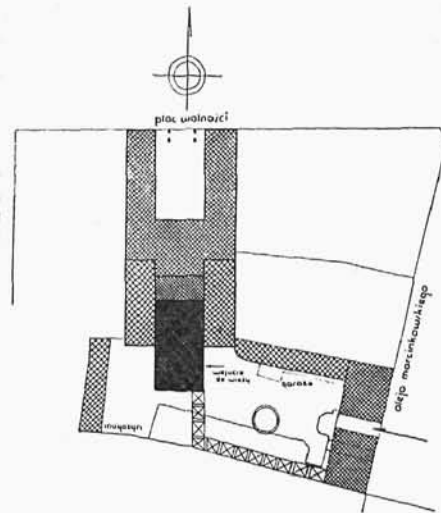
7) Ukształtowanie architektoniczne zewnętrzne i wnętrza sali kasowej.

Po przeprowadzeniu ścisłej analizy prac — Sąd Konkursowy postanowił wyeliminować od dalszego roz-

Arch.: Stanisław Zakrzewski i Czesław Wolff (Warszawa). Projekt konkursowy Nr. 3 na gmach Oddziału P. K. O. w Poznaniu. Nagroda I.

Sytuacja 1:2000

patrywania prace Nr. Nr.: 10, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 34, 35, 48, 49, 59, 63, 64 i 65; pozostałe zaś prace Nr. Nr.: 3, 7, 11, 12, 15, 21, 24, 36, 39, 43, 46, 51 i 54 — poddane zostały dalszemu rozpatrzeniu, w czasie którego wyeliminowano prace Nr. Nr.: 11, 12, 39, 46, 51, zaś prace Nr. Nr.: 3, 7, 15, 21, 24, 36, 43 i 54 postanowiono nagrodzić.

Nagrodę I-szą przyznano pracy Nr. 3. Nagrodę II-gą przyznano pracy Nr. 36. Nagrodę III-cią przyznano pracy Nr. 24.

Premje po 1.000 zł. przyznano pracom NNr.: 43, 7 i 21.

Premje po 500 zł. przyznano pracom NNr.: 54 i 15.

Z pośród II-giej kategorii Sąd Konkursowy przeznaczył do zakupu prace NNr.: 8, 16, 40, 50 i 53.

Rozpatrzenie sprzeciwów.

W dalszym toku pracy Sąd Konkursowy dnia 25 czerwca, po zapoznaniu się z treścią sprzeciwów Nr.: 9, 13, 15, 16 i 17, które Rada Z. S. A. P. postanowiła przyjąć, zalecając Sądowi Konkursowemu ich rozpatrzenie w odniesieniu do pracy Nr. 3, a które zarzucają tej pracy niezgodność z artykułami 183, 217 i 241 Ustawy Budowlanej oraz niewłaściwość oświetlenia sali kaso-

wej i innych pomieszczeń Oddziału, — stwierdza co następuje:

1) Zgodnie z brzmieniem programu konkursu, wobec dążenia do otrzymania na dość szczupłej parceli monumentalnego zabudowania, autorom pozostawiono swobodę w ukształtowaniu bryły, jak również swobodę w ustaleniu wysokości poszczególnych grup budynków, niezależnie od przewidzianych w danej strefie wysokości zabudowań.

Wyraźną intencją tego ustępu programu było podkreślenie, że autorzy, projektując zabudowanie w ramach istniejących ustaw, winni w razie trudności, jakie napotkają przy projektowaniu zaleconego przez program wybitnie monumentalnego zabudowania, trzymać się w ramach nie bezwzględnych przepisów Ustawy, jak artykuł 181 i 183, a raczej w ramach przepisów budowlanych jak art. 186 oraz obowiązujący na podstawie art. 185 — ustęp 5 § 1-go Rozporządzenia Ministra Robót Publicznych z dnia 21.IV 1933 r. o ulgach budowlanych w miastach — oraz, że w stosunku do sąsiednich zabudowań winni liczyć się z wysokością tych zabudowań nie teoretyczną, a raczej z istniejącą, co zresztą podkreślono zarówno w programie konkursu, określając wysokość budynku sąsiedniego na parceli pl.

Wolności 4 na 20,5 m części frontowej, zaś na 13,5 m w części parceli w głębi, jak i w odpowiedziach na pytania, określając wysokość zabudowania na parceli pl. Wolności 2 na cztery kondygnacje t. j. 14 — 16 m oraz ustalając obowiązujący gabaryt na 22 m jedynie w ścianie od strony pl. Wolności.

Zbadawszy ponownie pracę Nr. 3 w oparciu się o podane wyżej, a przyjęte przy ocenie prac ustalenia, Sąd żadnych uchybień pracy Nr. 3 w stosunku do programu nie znalazł.

2) Podobnie Sąd nie znalazł uchybień pracy Nr. 3 w stosunku do podnoszonych w proteście Nr. 13 art. 217 i 241 Ustawy.

3) W stosunku do oświetlenia sali kasowej Sąd stwierdza, iż oświetlenie tej sali uznał za dobre, zarówno ze względu na otwarcie szklonych dachów nad salą kasową od strony południowej przy odległościach ściany zewnętrznej sali od przeciwległej ściany sąsiada o 24 m, a także ze względu na ustawienie lad kasowych poza słupami, bezpośrednio pod szklanymi płaszczyznami dachów.

4) Drobne braki w oświetleniu pomieszczeń Oddziału — Sąd Konkursowy przy ocenie punktacji pracy wziął pod uwagę, jednak poziom rozwiązania projektu pod względem urbanistycznym i architektonicznym wysunął tę pracę w sposób wyraźny na pierwsze miejsce.

Na podstawie powyższego, po dokładnym rozpatrzeniu przekazanych przez Radę Z. S. A. P. sprzeciwów, Sąd postanowił podane w protokóle posiedzenia z dnia 11, 12 i 13 czerwca kwalifikacje i rozdział nagród utrzymać w mocy.

Na tem posiedzenie zakończono i przewód sądowy zamknięto.

Otwarcie kopert.

Zgodnie z regulaminem konkursowym tegoż dnia odbyło się publiczne posiedzenie Sądu Konkursowego w obecności prezesa Rady Z. S. A. P., prof. inż. arch. Gustawa Trzcńskiego, na którym odczytano protokoły poprzednich posiedzeń Sądu Konkursowego.

Po stwierdzeniu, że koperty z nazwiskami autorów prac nagrodzonych i premjowanych mają pieczęcie nienaruszone, — koperty te otwarto i ustalono, że: autorami pracy Nr. 3 t. j. nagrody I-ej są p. p. inż. arch. Stanisław Zakrzewski i Czesław Wolff, autorami pracy Nr. 36 t. j. nagrody II-ej — p. p. inż. arch. Zbigniew Puget i Juliusz Zórawski, autorami pracy Nr. 24 t. j. nagrody III-ej — p. p. inż. arch. Tadeusz Ruttiè i Kazimierz Lichtenstein, autorami pracy Nr. 7 — premja 1000 zł. p. p. inż. arch. Jan Kukulski i Witold Wyszyński, autorami pracy Nr. 21 — premja 1000 zł. p. p. inż. arch. Maksymiljan Goldberg i Hipolit Rutkowski, pracy Nr. 43 — premja 1000 zł. pp. inż. arch. Jadwiga Dobrzyńska i Zygmunt Łoboda, autorami pracy Nr. 15 — premja 500 zł. — pp. inż. arch. Stanisław Marzyński, konstrukcje proj. inż. dr. Wacław Żenczykowski, oraz autorem pracy Nr. 54 — premja 500 zł. — inż. arch. Józef Łowiński.

Następnie po stwierdzeniu, że koperty z nazwiskami autorów prac zakupionych mają pieczęcie nienaruszone — koperty te otwarto i ustalono, że: autorem pracy Nr. 8 — zakup 500 zł. jest p. inż. arch. Ryszard Moszkowski, autorami pracy Nr. 16 — zakup 500 zł. są p. p. prof. inż. arch. Kazimierz Tołłoczko i inż. arch. Bolesław Żurkowski, autorami pracy Nr. 40 — Stanisław Fiszer, Stanisław Lassota i Zdzisław Szulc,

autorami pracy Nr. 50 — zakup 500 zł. p. p. inż. arch. Andrzej M. Zeniuk i inż. Bronisław Bukowski oraz Marcinkowski, autorami pracy Nr. 53 — zakup 500 zł. p. p. inż. arch. Zbigniew Karpiński, Tadeusz Sieczkowski i Roman Sołtyński.

Niezależnie od przewodu Sądu Konkursowego, Dyrekcja P. K. O. zakupiła następnie jeszcze 3 prace Nr. 43, 51 i 61, które podajemy również w niniejszym zeszycie.

*

Oceny prac:

Poniżej podajemy oceny prac, zakwalifikowanych do nagród i zakupów.

Nr. 3. W rozplanowaniu pomieszczeń Oddziału zachowane wymagane izolacje ruchu i dogodne komunikacje. Światło sali kasowej dobre, górne nad kasami i górne boczne nad częścią dla publiczności, sali bankowej dostateczne boczne, jednostronne przy głębokości 8 m. Usytuowanie elementów budynku bardzo dobre. Ukształtowanie brył dobre z uwagi na odsunięcie wieży od lica ściany Placu Wolności. Otwarty na plac dziedziniec przesłonięty słupami, które wiążą elewacje uliczne obu skrzydeł.

Schemat konstrukcji poprawny. Stosunek sumy powierzchni użytkowych do kubatury budynku 5,46 — korzystny.

Nr. 7. Rozplanowanie i komunikacja Oddziału dogodne z zachowaniem koniecznych izolacji. Oświetlenie sali bankowej dobre, górne nad kasami i boczne za ladami, sali bankowej dwustronne boczne. Usytuowanie na działce dobre. W dziale technicznym sekcja uzgodnień dostępna przez sekcję reklamacyjną.

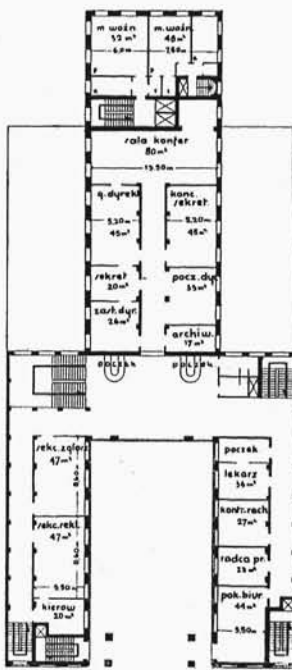
Nr. 8. Niezachowany warunek izolacji Oddziału. Stołownia łączy się z klatką schodową dla lokatorów. Dyrekcja łączy się z klatką schodową dla lokatorów. Izolacja sali kasowej naruszona, gdyż szatnie urzędnicze komunikują się z Oddziałem przez korytarz sali kasowej. Niedogodna komunikacja skarbcu safesów z oddziałem bank. Kabiny dla publiczności w skarbcu safesów. Biuro Kontowań źle oświetlone z pod świetlika sali kasowej. Pomysłowo zaprojektowane wnętrza.

Nr. 11. Potrzeby Oddziału P. K. O. uwzględnione. Wewnętrzna komunikacja służbowa bloku frontowego z biurami, położonemi w głębi parceli — przez salę kontowań. Oświetlenie dobre. Użytkowanie na parceli dobre. Ukształtowanie urbanistyczne i architektoniczne budynku ujemne.

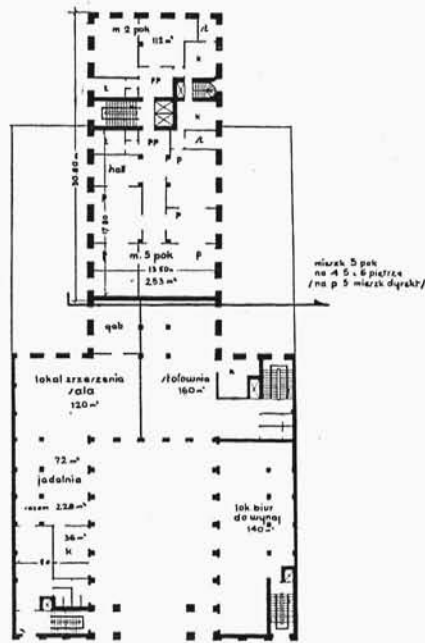
Nr. 15. Komunikacje na parterze długie i zawile. Dobre usytuowanie na parceli, niezłe oświetlenie sali kasowej. Ukształtowanie budynku architektoniczne i urbanistyczne ujemne. Stosunek powierzchni użytkowej do kubatury średnio dobry.

Nr. 16. Wymiary biura kontowań niezgodne z programem. Niekorzystny stosunek powierzchni użytkowej do kubatury — 8,22. Akcent wysokościowy cofnięty od lica ściany placu o trakt. Ukształtowanie wnętrza partii wejściowej dodatnie.

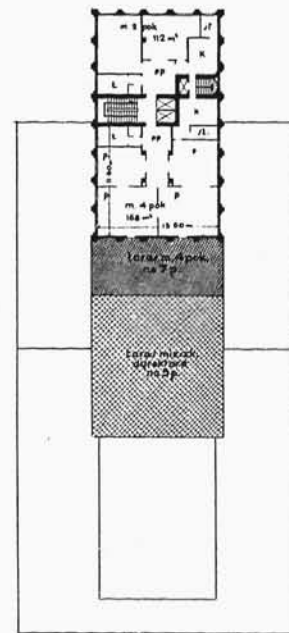
Nr. 21. Rozplanowanie proste i naogół dogodne, jednak umieszczenie Biura Kontowań na parterze, a innych pomieszczeń działu technicznego na III-cim piętrze — utrudnia organizację pracy tego działu. Kształt sali kasowej wydłużony niekorzystnie ze względu na wąskość miejsca dla publiczności. Oświetlenie sali dobre — sali kasowej górnoboczne dwustronne, banko-

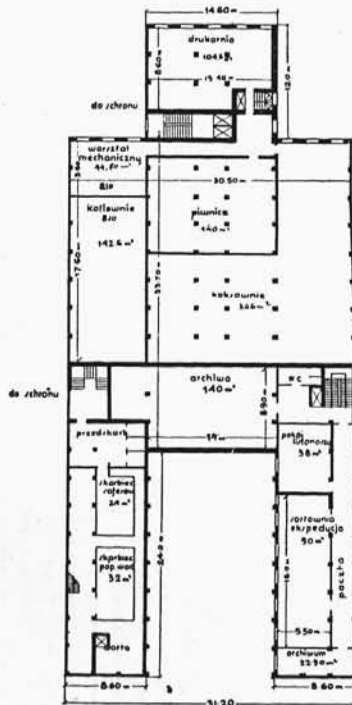
2 piętro.

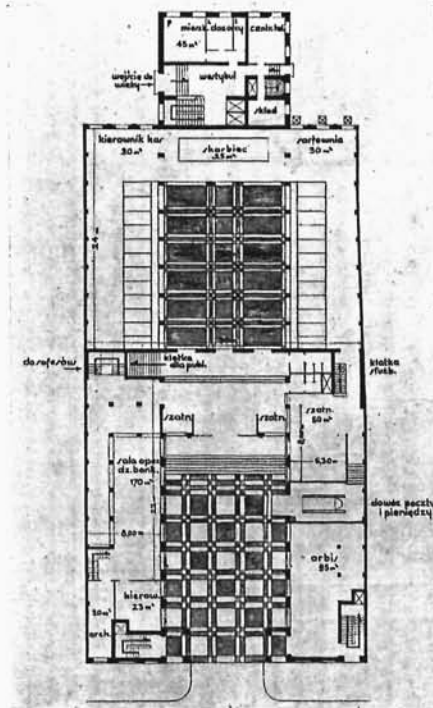
4 piętro i 5, 6 piętra wieży.

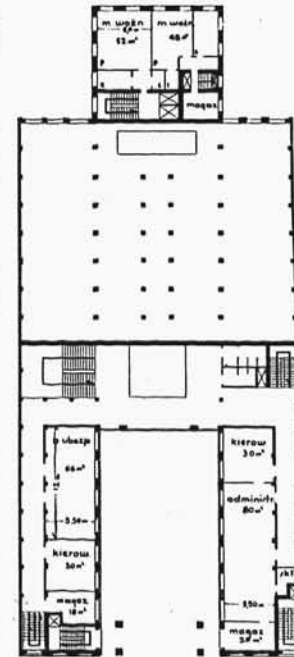
7 — 14 piętro.

Podziemie.

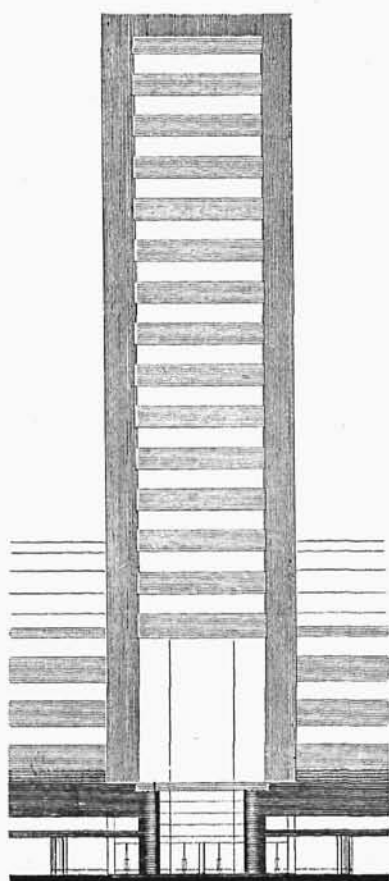

Parter.
1 : 800.

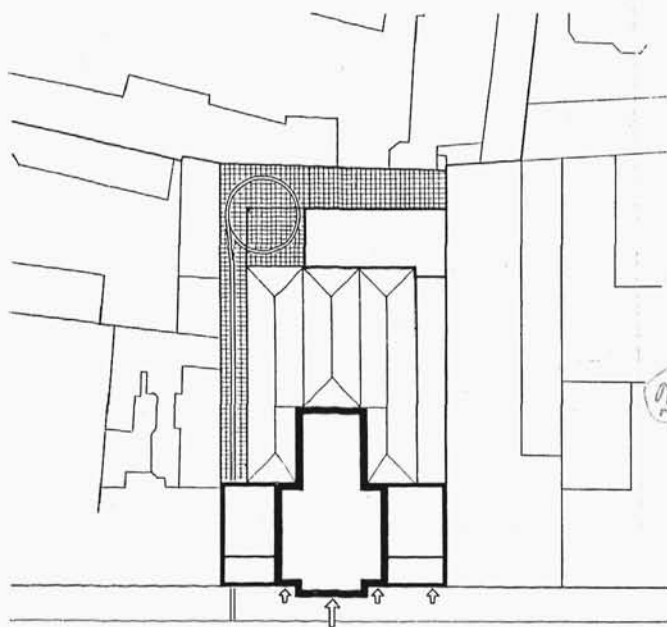

1 piętro.

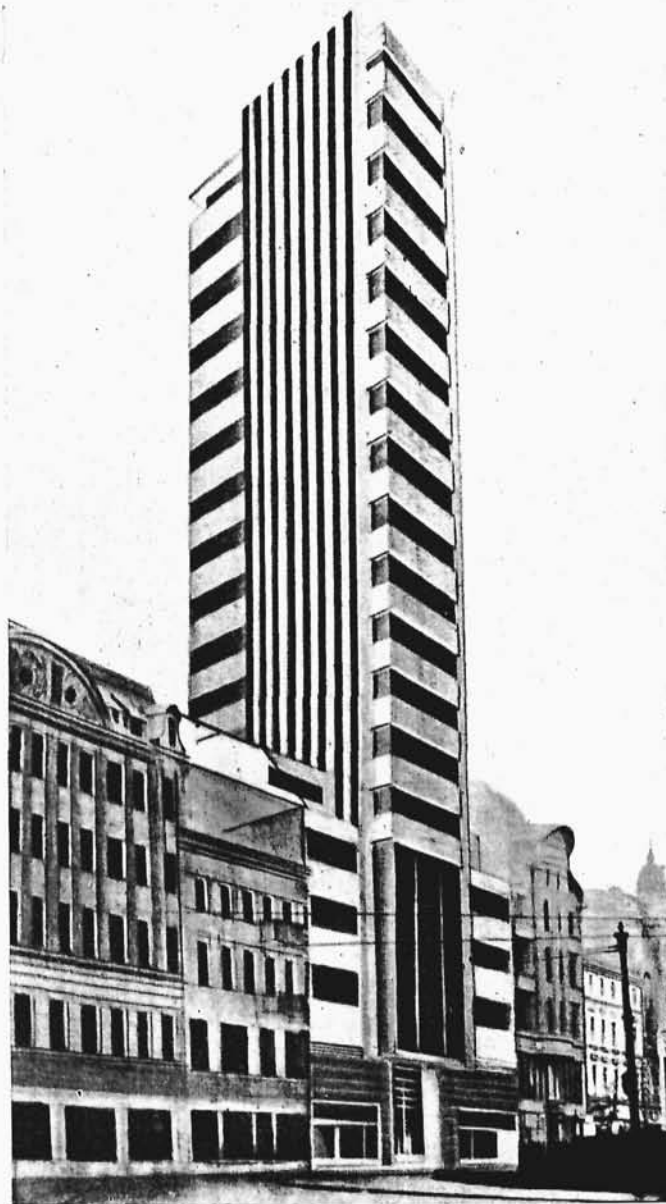
Arch.: Stanisław Zakrzewski i Czesław Wolff (Warszawa). Projekt konkursowy Nr. 3 na gmach Oddziału P. K. O. w Poznaniu. Nagroda I.

Elewacja od strony placu
Wolności.
1 : 600.

Sytuacja.
1 : 1000.

Widok perspektywny

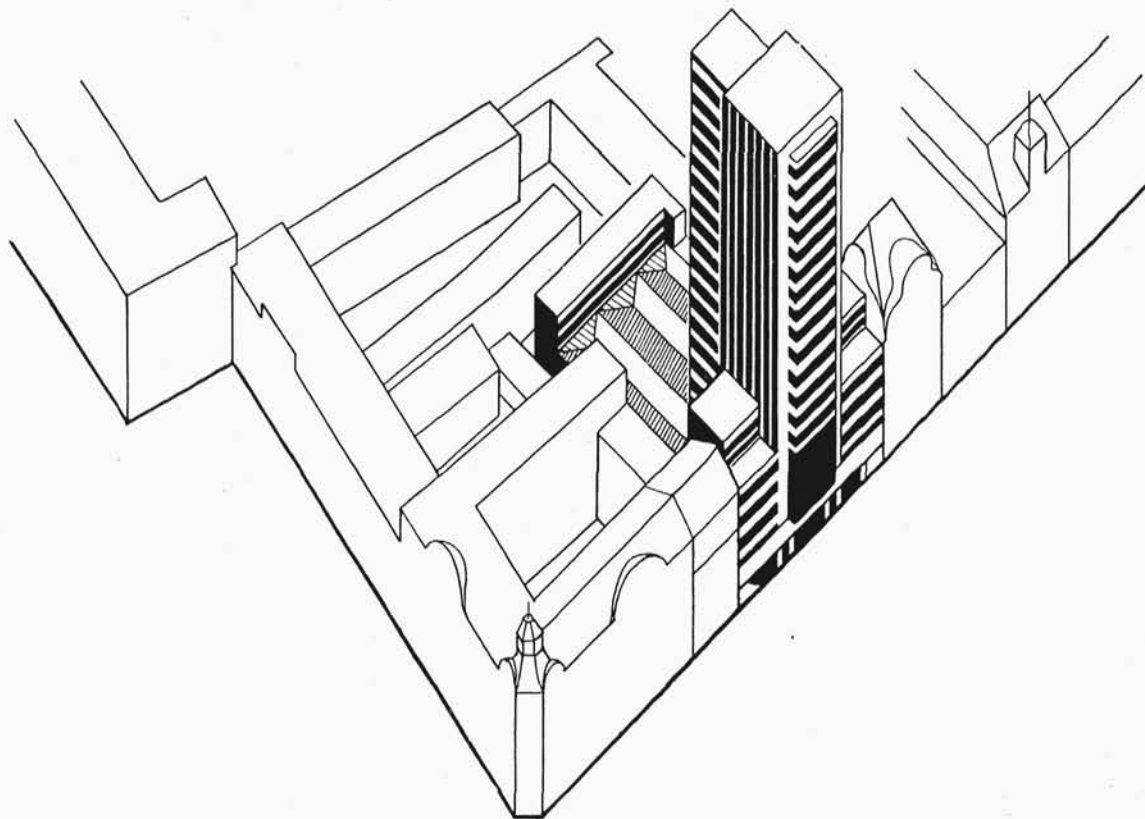
Arch.: Zbigniew Puget i Juljusz Żórawski (Warszawa).
Projekt konkursowy Nr. 36 na gmach Oddziału P.K.O.
w Poznaniu. Nagroda II

wej — górne i boczne. Usytuowanie na parceli bardzo dobre. Ukształtowanie urbanistyczne ujemne, ze względu na wysoki akcent w podłużnej ścianie placu, architektoniczne b. dobre. Stosunek powierzchni użytkowej do kubatury średni: 6,65.

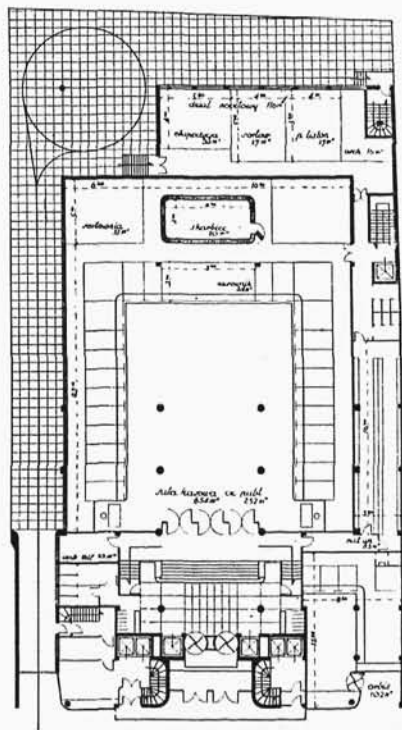
Nr. 24. Rozplanowanie bardzo dobre. Pomysłowe i praktyczne umieszczenie sali bankowej. Niedogodnie umieszczona sala konferencyjna na I piętrze — inne

biura Dyrekcji na II piętrze. Oświetlenie sali kasowej dostatecznie dobre, sali bankowej bardzo dobre. W ukształtowaniu architektoniczno-urbanistycznym budzi wątpliwości otwarcie dziedzińca w podłużnej ścianie placu. Stosunek powierzchni użytkowej do kubatury średnio dobry: 5,74. Usytuowanie na działce dobre.

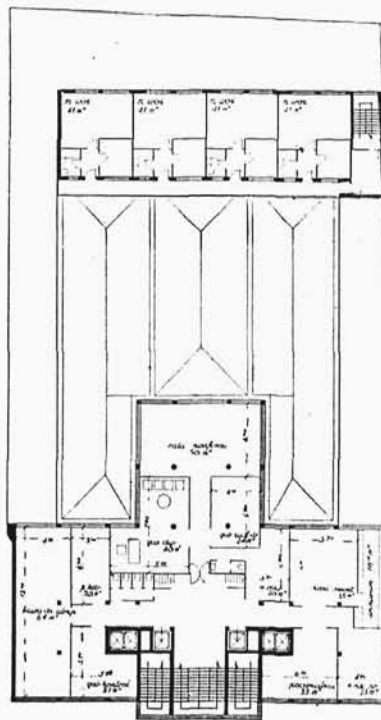
Nr. 25. Skarbiec gotówkowy umieszczony w innym poziomie niż sala kasowa.

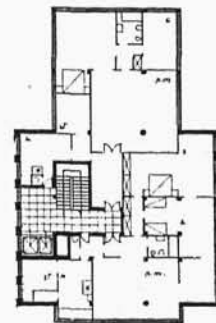
1 : 1250.

Parter.

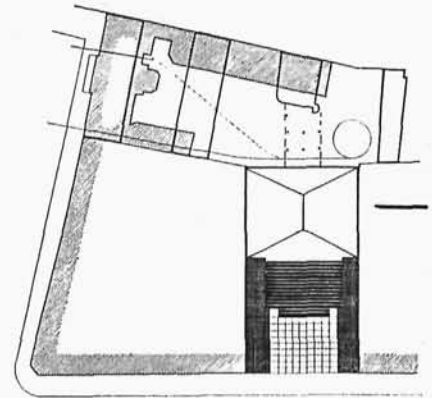
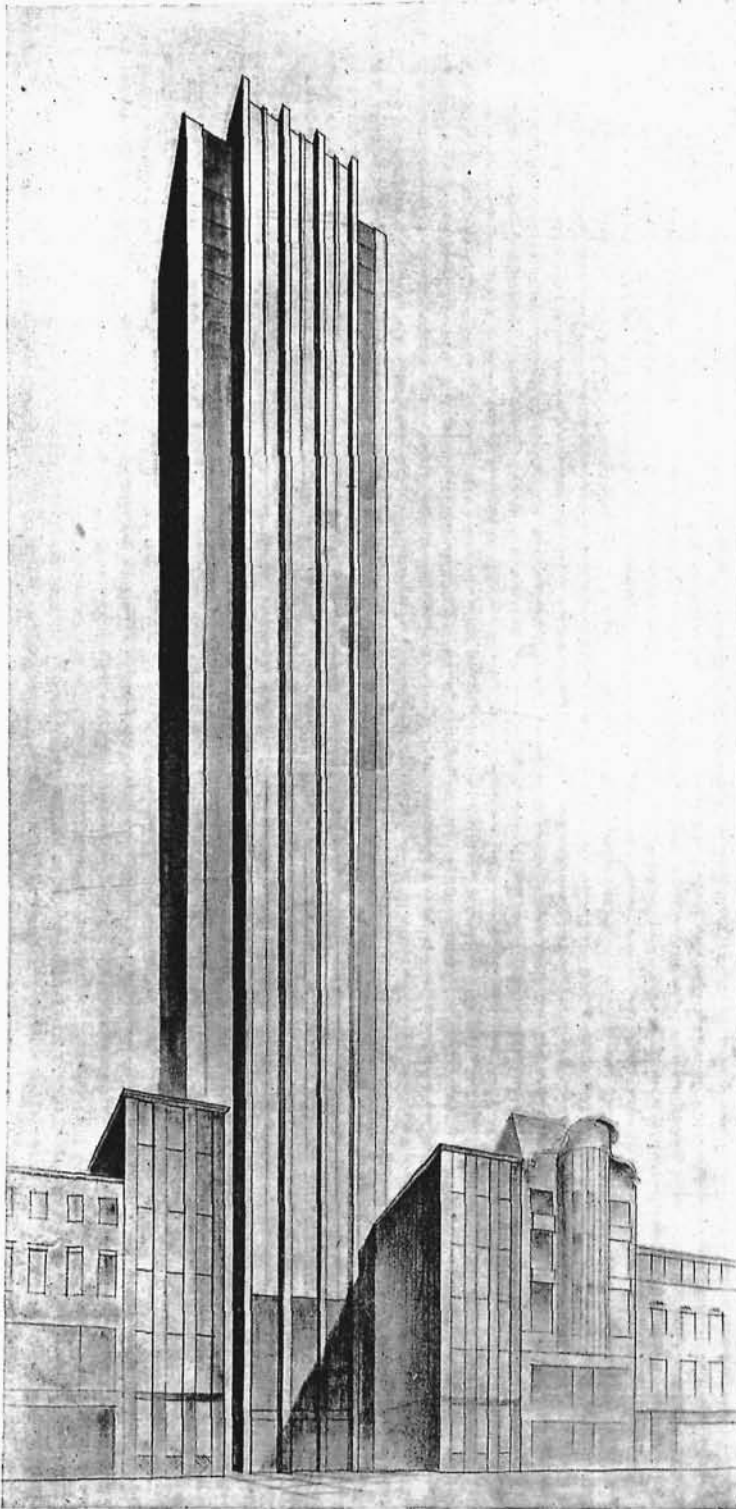
II piętro.

XII — XV i XVI piętra
mieszkalne.

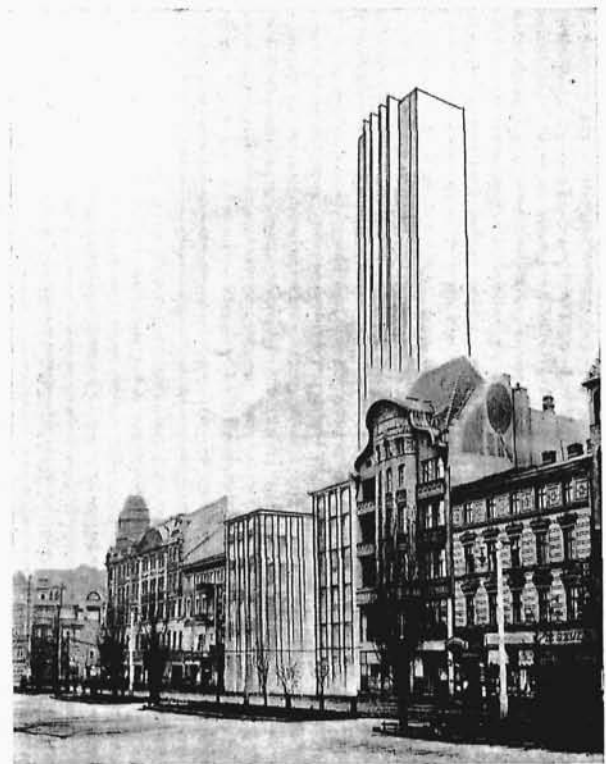
Skala 1 : 600.

Arch.: Zbigniew Puget i Juljusz Żórawski (Warszawa). Projekt konkursowy Nr. 36 na gmach Oddziału P. K. O. w Poznaniu. Nagroda II.

Sytuacja. 1 : 2000

Widoki perspektywiczne gmachu od strony placu Wolności w Poznaniu.

Arch.: Tadeusz Ruttié i Kazimierz Lichtenstein (Warszawa). Projekt konkursowy Nr. 24 na gmach Oddziału P. K. O. w Poznaniu. Nagroda III.

Nr. 26. Wymiary sali kontowań niezgodne z programem. Za Biurem Kontowań biura rezerwowe nieprzewidziane programem.

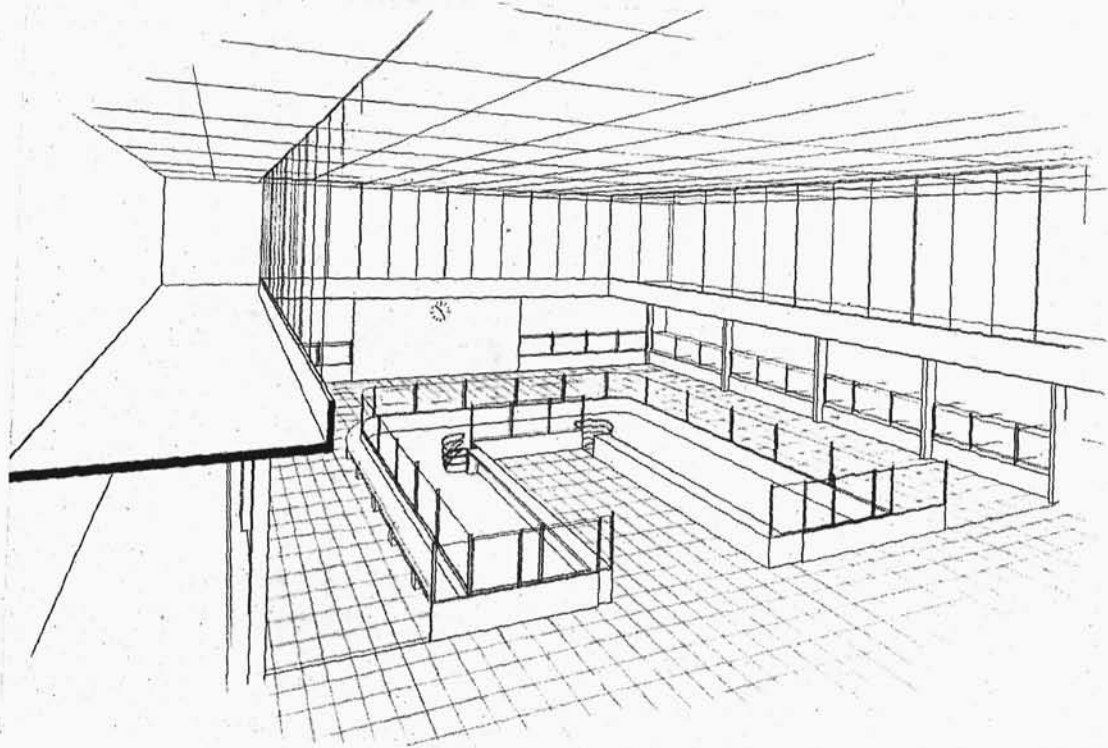
Nr. 27. Pomieszczenia Oddziału łączą się z klatkami schodowymi mieszkalnymi. Słabe oświetlenie sali bankowej (boczne przy głębokości 13 m.).

Nr. 28. Komunikacja do stołowni, działu pocztowego — prowadzi przez salę kasową.

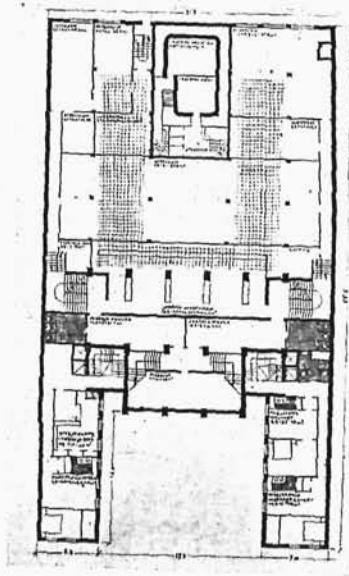
Nr. 29. Komunikacja służbowa prowadzi przez salę kasową. Dział pocztowy nie łączy się z Oddziałem. Skarbcze safesów i papierów wartościowych nie mają wszystkich płaszczyzn widocznych dla wartowników.

Nr. 30. Sala Kontowań podzielona na dwa pomieszczenia, wymiary sali Kontowań niezgodne z programem. Boczne elewacje wieży bez okien.

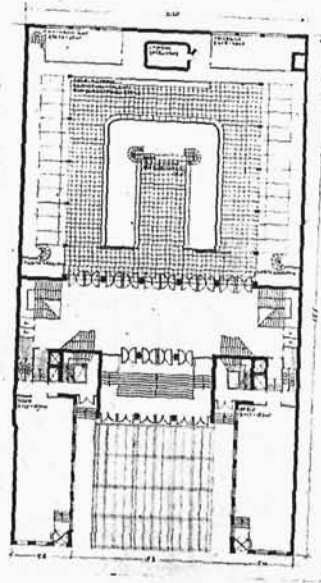
Nr. 31. Oddział nieizolowany — wejście do biur

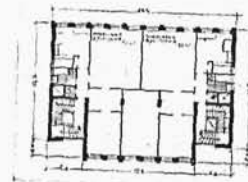
Sala operacyjna.

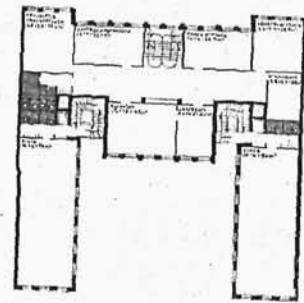
Podziemie.

Przyziemie. 1 : 800.

Typowe piętro mieszkalne w wieży.

2 piętro.

Arch.: Tadeusz Ruttié i Kazimierz Lichtenstein (Warszawa). Projekt konkursowy Nr. 24 na gmach Oddziału P. K. O. w Poznaniu. Nagroda III.

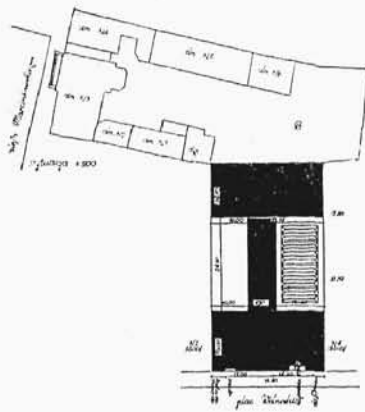
do wynajęcia z vestibulu P. K. O. Komunikacja wewnętrzna służbowa prowadzi przez salę kasową.

Nr. 32. Komunikacja służbowa prowadzi przez salę kasową. Kabiny umieszczone w skarbcu safesów.

Nr. 33. Biuro Kontowań podzielone na dwie sale. Niwidzialne płaszczyzny skarbcu safesów. Oddział łączy się z kłatkami schodowymi, mieszkalniami.

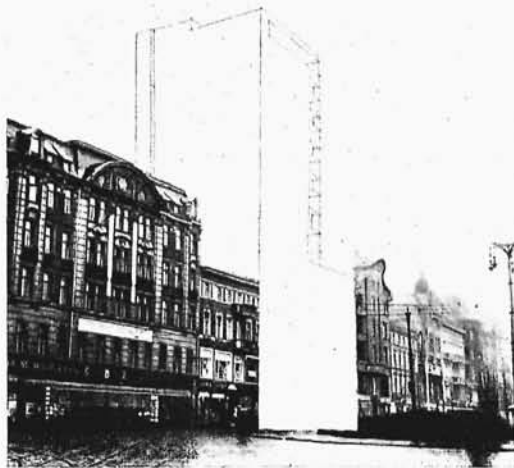
Nr. 34. Rozplanowanie i komunikacja nie wykazują zalet. Oświetlenie dostateczne. Usytuowanie, kompozycja architektoniczna i urbanistyczna — ujemne.

Nr. 35. Rozplanowanie i komunikacja bez zalet. Oświetlenie sali kasowej dostatecznie dobre. Sali bankowej niedostateczne. Użytkowanie i rozwiązanie urbanistyczne ujemne. Ukształtowanie elewacji dobre.

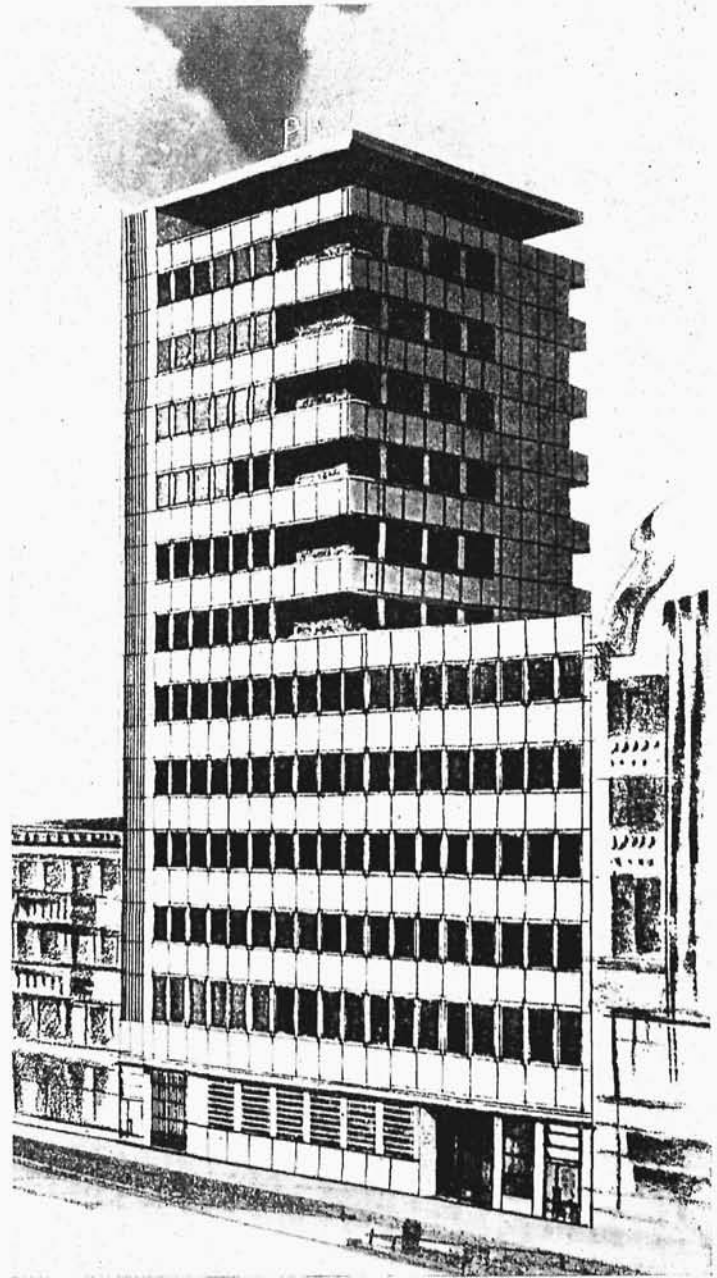

Widok perspektywiczny gmachu od Placu Wolności.

Sytuacja 1 : 2000

Arch.: Jadwiga Dobrzyńska i Zygmunt Łoboda (Warszawa). Projekt konkursowy Nr. 43 na gmach P. K. O. w Poznaniu. Premja 1000 zł.

Nr. 36. Rozplanowanie bardzo dobre. Komunikacje proste. Izolacje zachowane. Skarbee safesów i pap. wart. na poziomie działu bankowego — dogodnie. Sala kasowa i bankowa oświetlone bardzo dobrze. Rzuty mieszkań dobre. Usytuowanie na parceli dobre. Rozwiązanie urbanistyczne ujemne, architektoniczne dodatnie. Stosunek powierzchni użytkowej do kubatury dobry: 5,4.

Nr. 40. Część biur Oddziału umieszczona na IV piętrze — niezgodna z programem.

Nr. 43. Rozplanowanie i komunikacje bardzo dobre. Wymagania izolacji ruchu zachowane. Oświetlenie dobre. Usytuowanie dobre. Stosunek powierzchni użytkowej do kubatury dobry: 5,1. Kompozycja urbanistyczna ujemna.

Nr. 50. Skarbiec safesów nie ma wszystkich płaszczyzn zewnętrznych widzialnych dla wartownika. Na II piętrze pomieszczenia Oddziału łączą się z klatką scho-

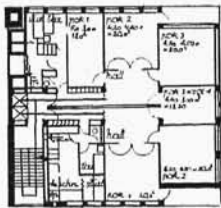
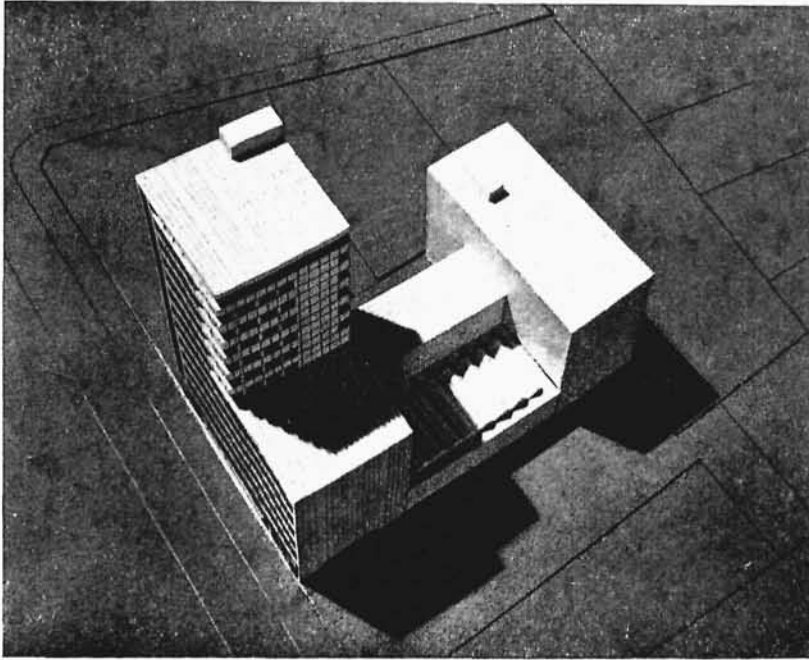
dową lokali do wynajęcia, usytuowanie na parceli i ukształtowanie architektoniczne budynku dobre.

Nr. 51. Skarbiec safesów i papierów ustawiony na stropie bez pokazania konstrukcji, usytuowanie na parceli ujemne, ukształtowanie urbanistyczne i architektoniczne budynku niezłe.

Nr. 53. Brak rzutów kondygnacji typowych na parceli „B” brak pomieszczenia warsztatu, dobre usytuowanie na parceli „A”, dobre rozplanowanie biur Oddziału, oświetlenie sali kasowej i dz. bankowego niedostateczne.

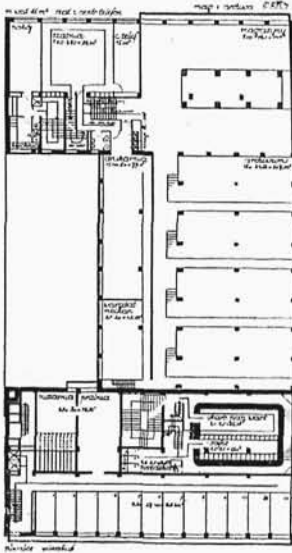
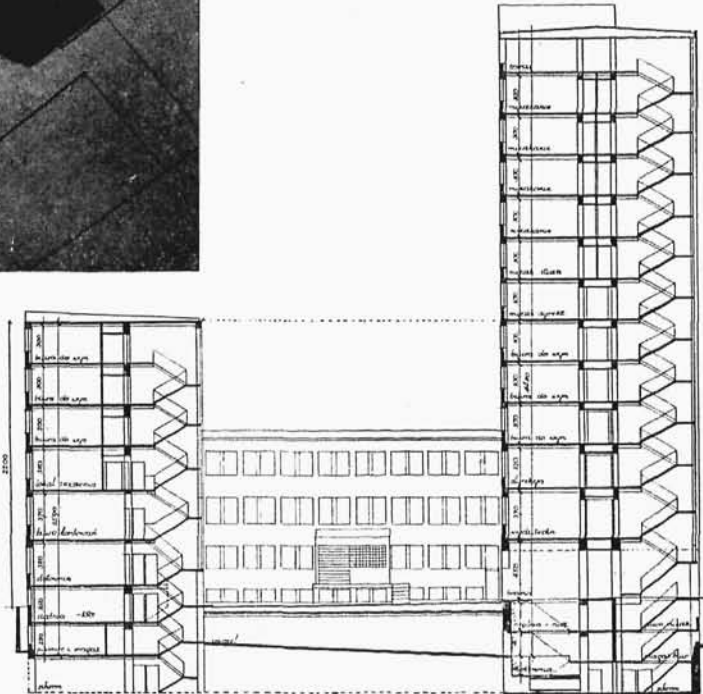
Nr. 54. Oświetlenie sali kasowej, a specjalnie działu bankowego niedostateczne, ukształtowanie urbanistyczne ujemne, dobre rozplanowanie biur Oddziału, stosunek powierzchni użytkowej do kubatury przeciętnie dobry.

Nr. 61. Komunikacja służbowa innych działów przecina korytarz wewnętrzny sali kasowej, ciasne wejście do działu bankowego, w sali kasowej światło obfite, stosunek powierzchni użytkowej do kubatury niekorzystny.

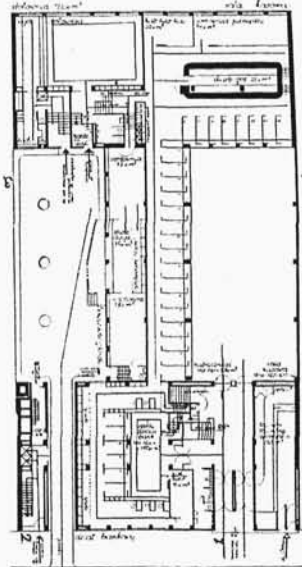

Typowy rzut pieter mieszkalnych.

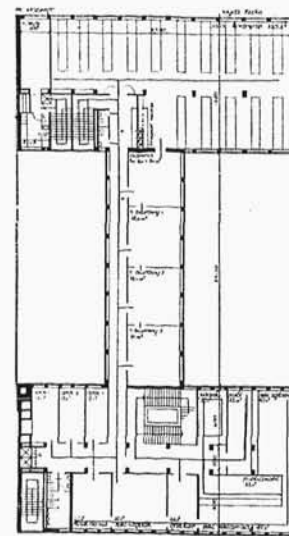
Przekrój 3 — 3
1 : 600.

1 : 800.
Podziemie.

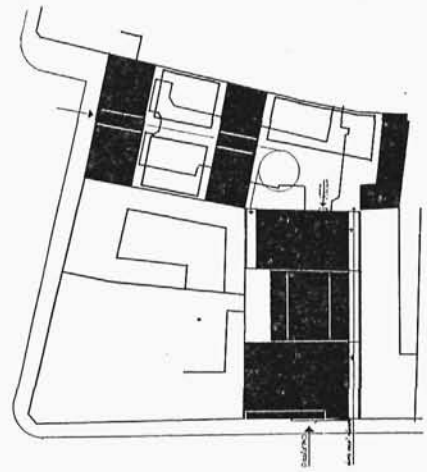

1 : 800.
Parter.

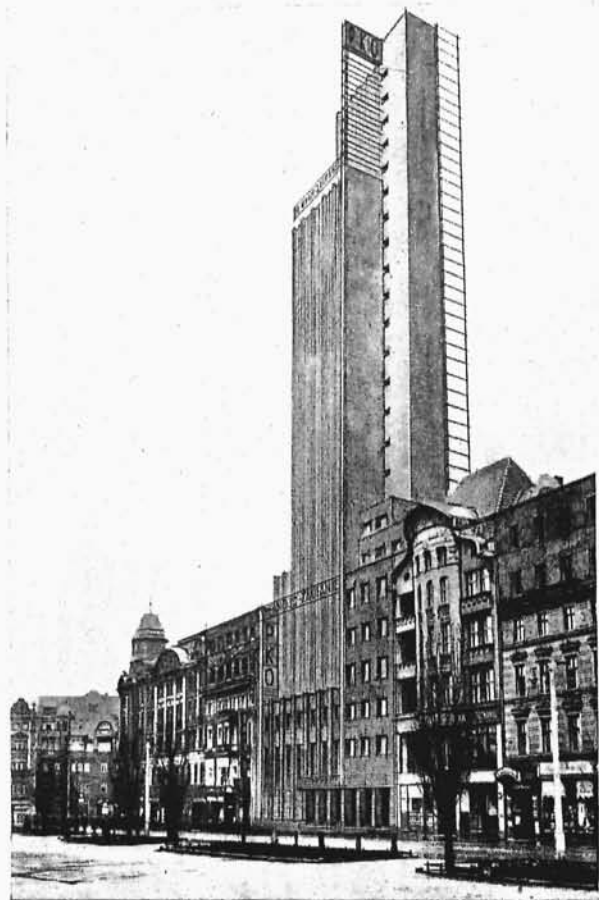

1 : 800.
I piętro.

Arch.: Jadwiga Dobrzyńska i Zygmunt Łoboda (Warszawa). Projekt konkursowy Nr. 43 na gmach Oddziału P. K. O. w Poznaniu. Premja 1000 zł.

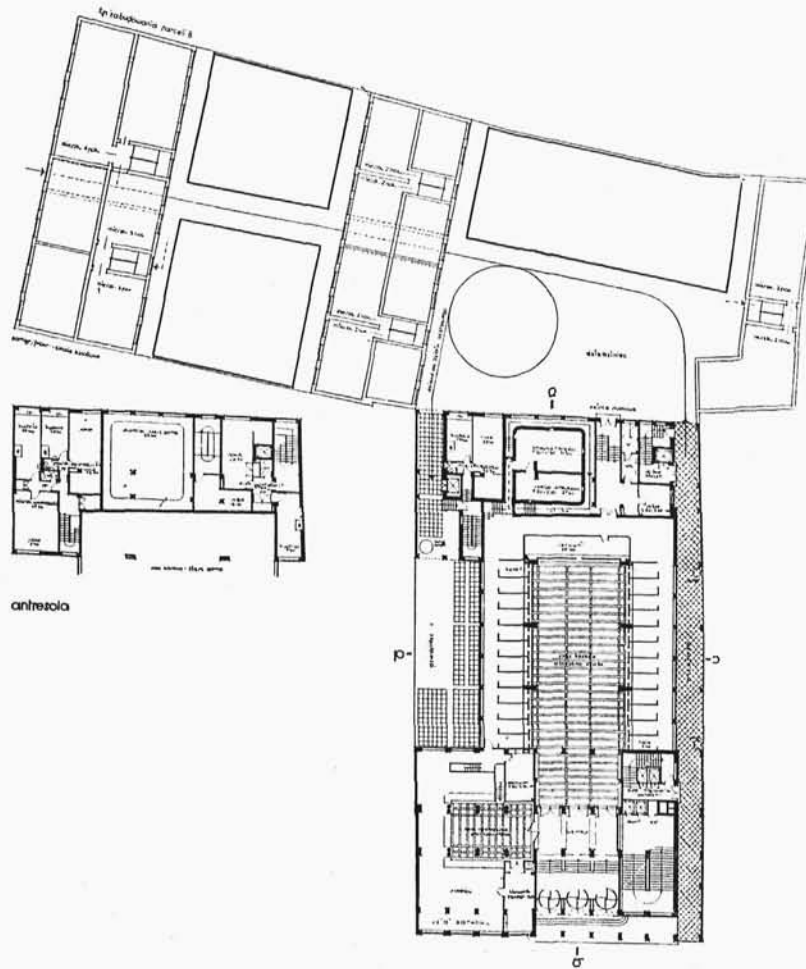

Sytuacja 1 : 2000.

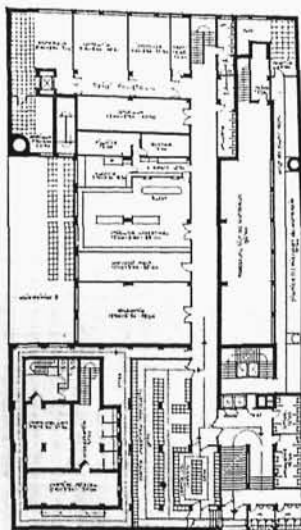

Widok perspektywiczny
z Placu Wolności.

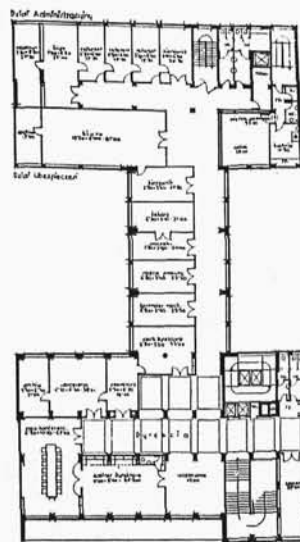
Arch.: Jan Kukulski i Witold Wyszynski (Warszawa). Projekt konkursowy Nr. 7 na gmach Oddziału P. K. O. w Poznaniu. Premja 1000 zł.

Parter. 1 : 800.

Podziemie.

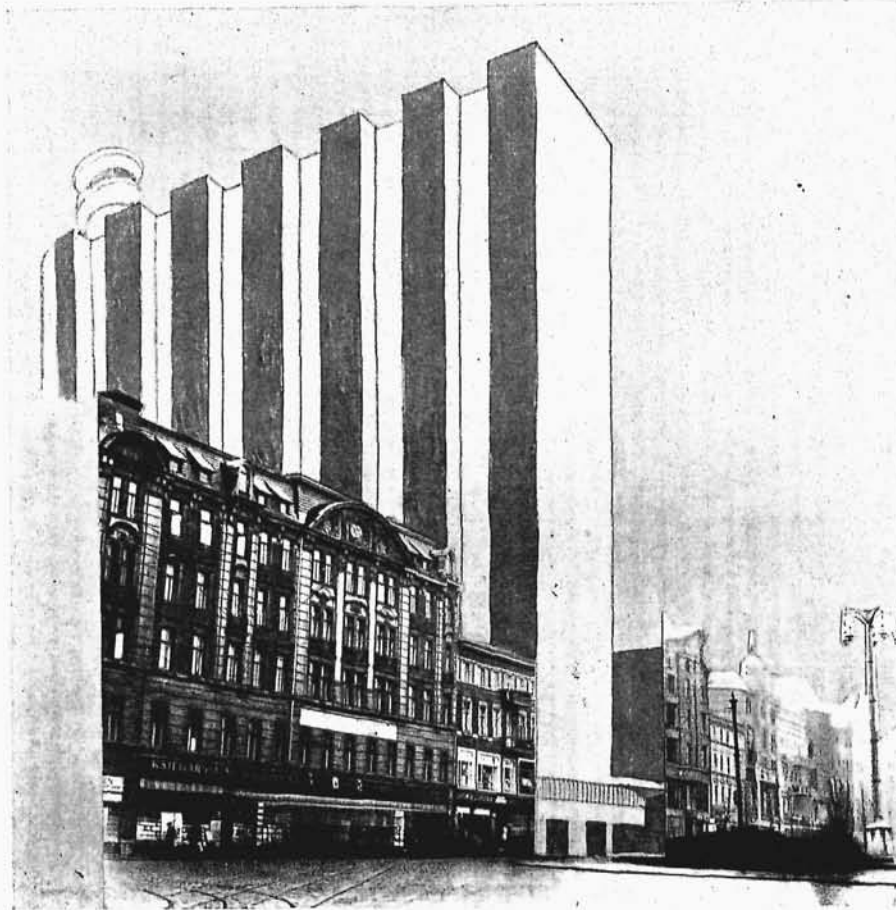

2 piętro.

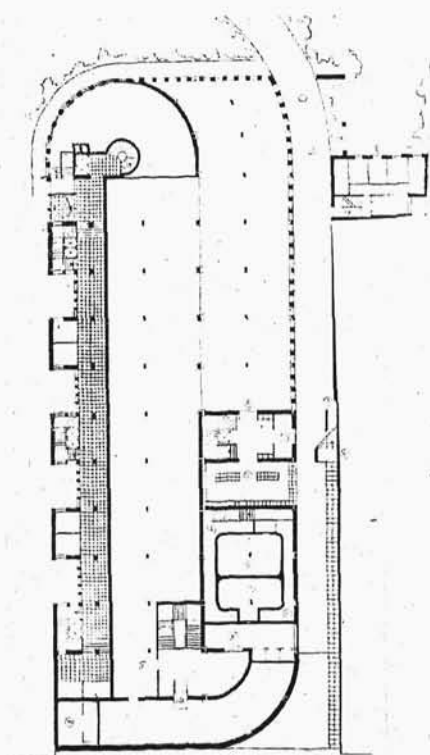

1 : 800.
8 — 17 piętra.

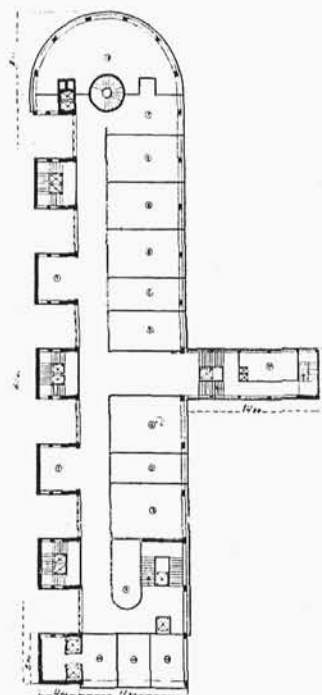
Arch.: Jan Kukulski i Witold Wyszynski (Warszawa). Projekt konkursowy Nr. 7 na gmach Oddziału P. K. O. w Poznaniu. Premja 1000 zł.

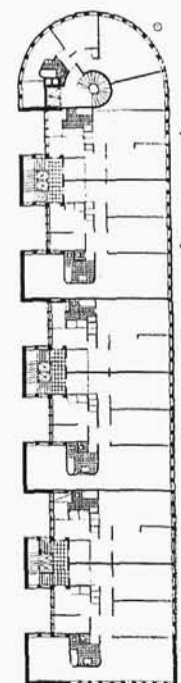
Widok od strony placu Wolności.

Sutereny.

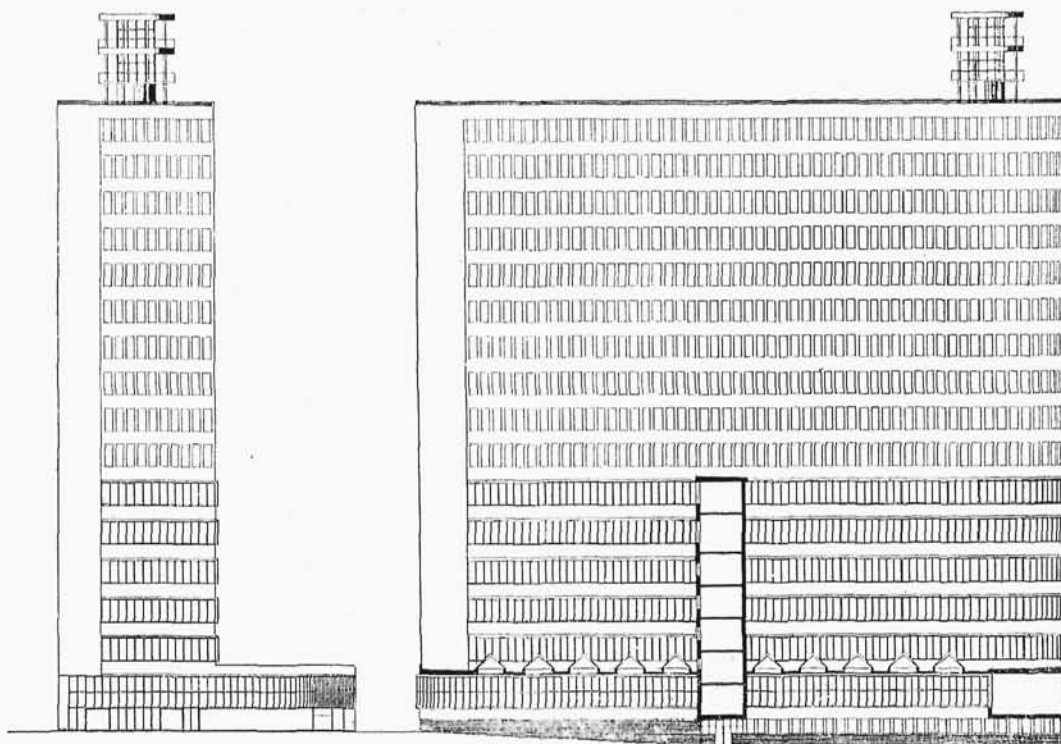

1 : 800.
2 (3) piętro.

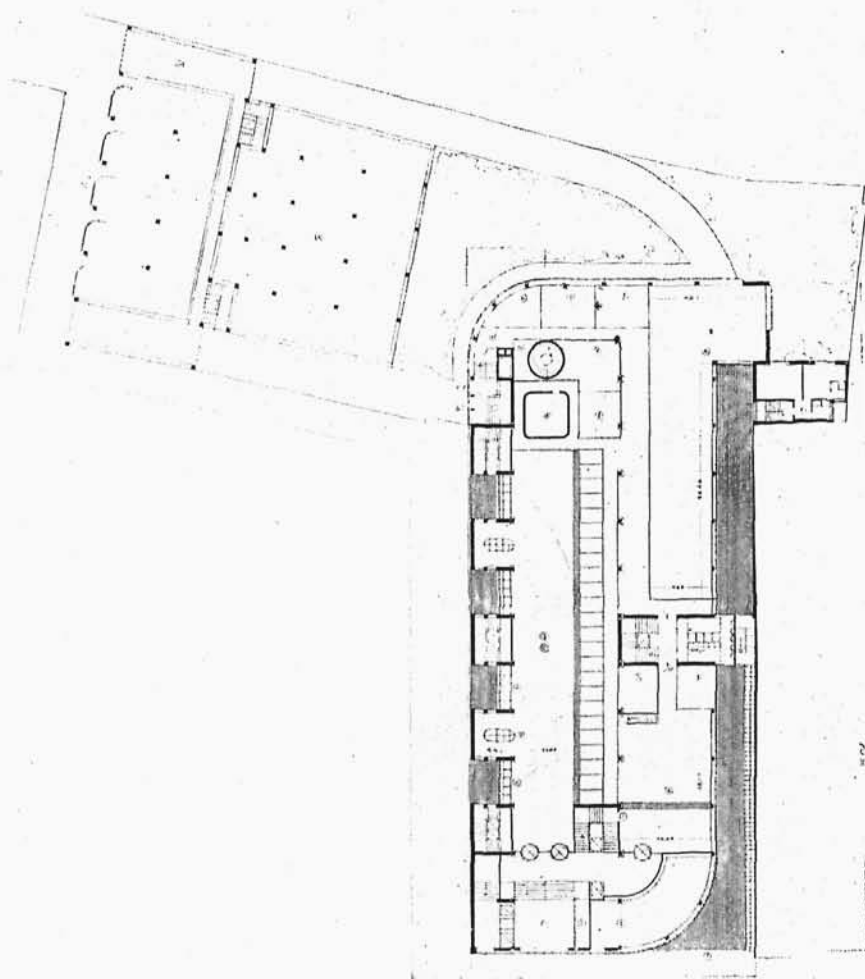

7 — 15 piętro
mieszkania 4, 3 i 2 pokojowe

Arch.: Maksymiljan Goldberg i Hipolit Rutkowski (Warszawa). Projekt konkursowy Nr. 21 na gmach Oddziału P.K.O. w Poznaniu. Premja 1000 zł.

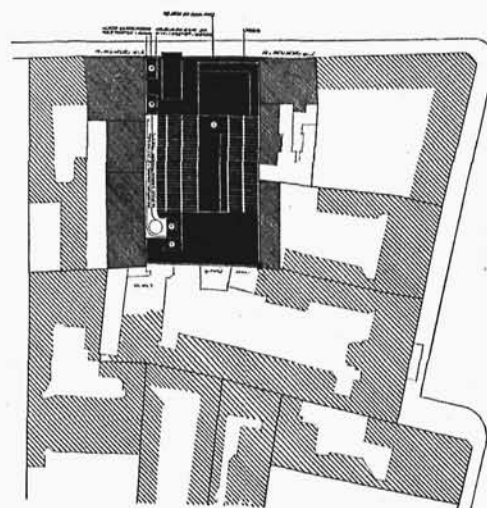
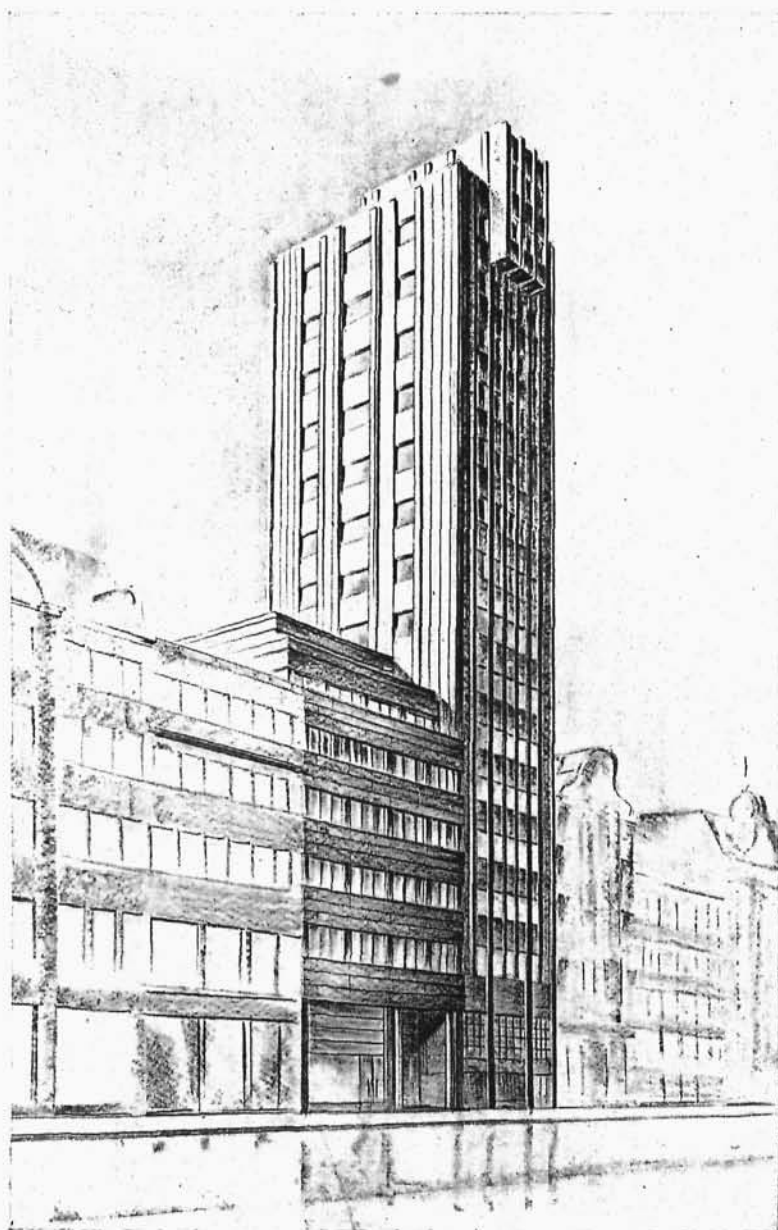
Elevacja
w skali 1 : 800.

Parter 1 : 800.

Arch.: Maksymiljan Goldberg i Hipolit Rutkowski (Warszawa). Projekt konkursowy Nr. 21 na gmach Oddziału P.K.O.
w Poznaniu. Premja 1000 zł.

Widok od strony Placu Wolności.

Sytuacja. 1: 2000.

Arch.: Stanisław Marzyński; konstrukcja: proj. inż. dr. Wacława Żenczykowskiego (Warszawa). Projekt konkursowy Nr. 15 na gmach Oddziału P.K.O. w Poznaniu. Premja 500 zł.

Budowla pod względem konstrukcyjnym składa się z następujących części: I blok wieżowy, II blok frontowy mieszkalno-biurowy, III hala kasowa, IV blok oficyny mieszkalno-biurowej.

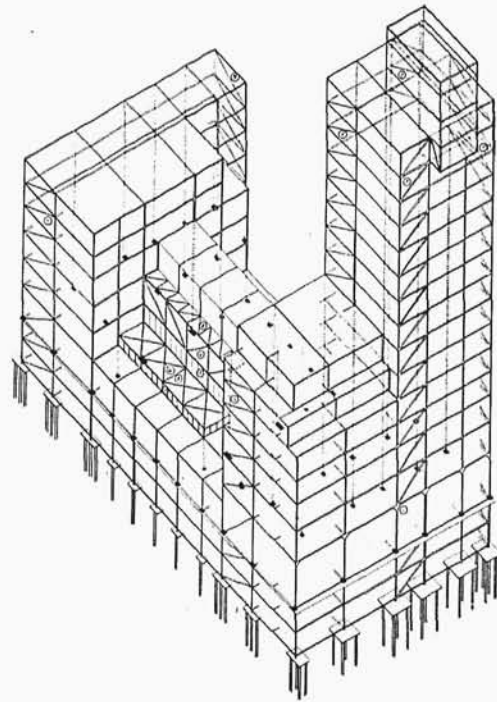
Wobec znacznej wysokości budynku (do 63 m.) i ograniczonej przestrzeni, oraz wobec znacznej rozpiętości hali kasowej (17 m.) przyjęto konstrukcję stalową szkieletową, spawaną. Konstrukcja ta wypełniona będzie w ścianach zewnętrznych lekkimi ceglami pustakowymi typu Pomorskich Zakładów Ceramicznych. Stropy o rozpiętości średnio 4 m. typu lekkiego w rodzaju „Isteg” lub „Hanna”. Ponieważ poszczególne części budowli mają różne wysokości, zatem zachodzi obawa nierównomiernego osiadania. Aby tego uniknąć i zabezpieczyć się od wszelkich pęknięć budynku, jak również ze względu na zabudowane parcele sąsiednie, projektuje się wykonać fundamenty na stopach żelbetowych, opartych na palach typu „Franki”, lub na palach wierconych, ewentualnie częściowo na jednych (wieża typ „Franki”) częściowo na drugich. Dy-latacji w budynku nie przewiduje się wobec małej powierzchni parceli.

Wieża: zasadniczy szkielet wieży stanowią słupy i belki. Dla zapewnienia stateczności wieży oraz przeniesienia parcia wiatru na fundament, każda z czterech ścian zaopatrzona jest w pionowe stężenie wiatrowe (1). Każde z tych stężeń przedstawia sobą we wszystkich kondygnacjach za wyjątkiem parteru pionowy dźwigar o kracie trójkątnej, którego pasami pionowymi są słupy, a krzywulcami ukośne pręty. Tylko w parterze, tam, gdzie tej kraty trójkątnej być nie może przewidziane są odpowiednie ramownice (2).

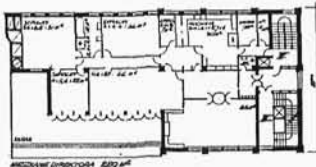
Blok frontowy mieszkalno-biurowy. Blok ten posiada pionowe stężenia kratowe w ścianie od sąsiada (3). Siły wiatru z tego bloku przenoszą się przez te stężenia, jak również przez sąsiadujące stężenia wieży. Dwie górne kondygnacje, cofające się w głąb, w planie specjalnych trudności konstrukcyjnych nie przedstawiają.

Hala kasowa wys. 9 m. nie posiada słupów w swej głównej części środkowej. Dwie kondygnacje traktu środkowego biur znajdujące się nad salą dźwigane są przez pionowe kratowe dźwigary o rozpiętości 16,5 m, ukryte w ścianie (4) niżej z tych kondygnacji. Do kratownicy podwieszony jest pas okien (5) oraz częściowo dach ze świetlikiem (6), ażeby usztywnić ten dźwigar, jak również i drugi mniejszy typu „Vierendella” (7) w dachu, oraz na tarasie piętra przewidziano poziome stężenia kratowe (8) przez wykonanie w grubości stropu krzywulców, złączonych sztywno z belkami stropowemi.

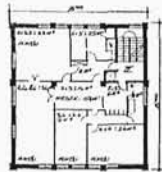
Blok oficyny mieszkalno-biurowej: Wiatr od strony pld. i pln. przenoszony jest przez pionowe stężenia kratowe (9) w ścianach szczytowych. Parcia wiatru ze wschodu i zachodu niema z powodu przytykających oficyn. Zwykle połączenia spawane belek i słupów będą wystarczające dla zapewnienia stateczności w tym kierunku.

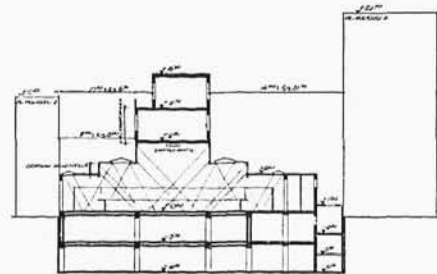
Schemat konstrukcyjny. 1 : 1000.

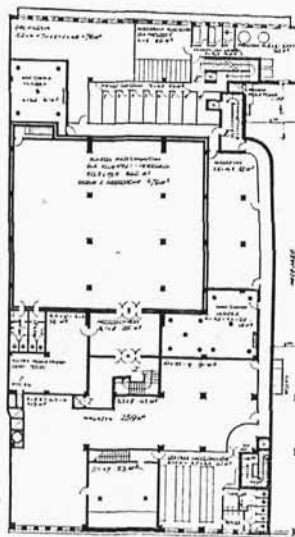
VI piętro.

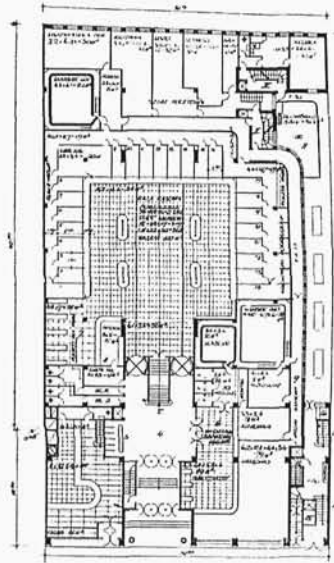
VIII—XIV piętra

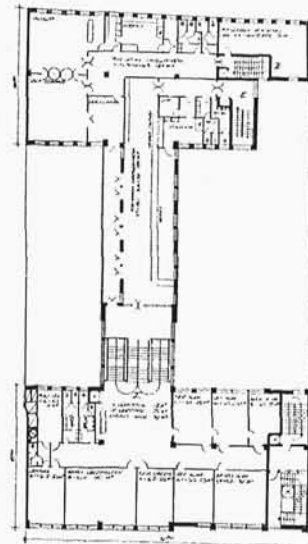
Przekrój poprzeczny. 1 : 800.

Sutereny.

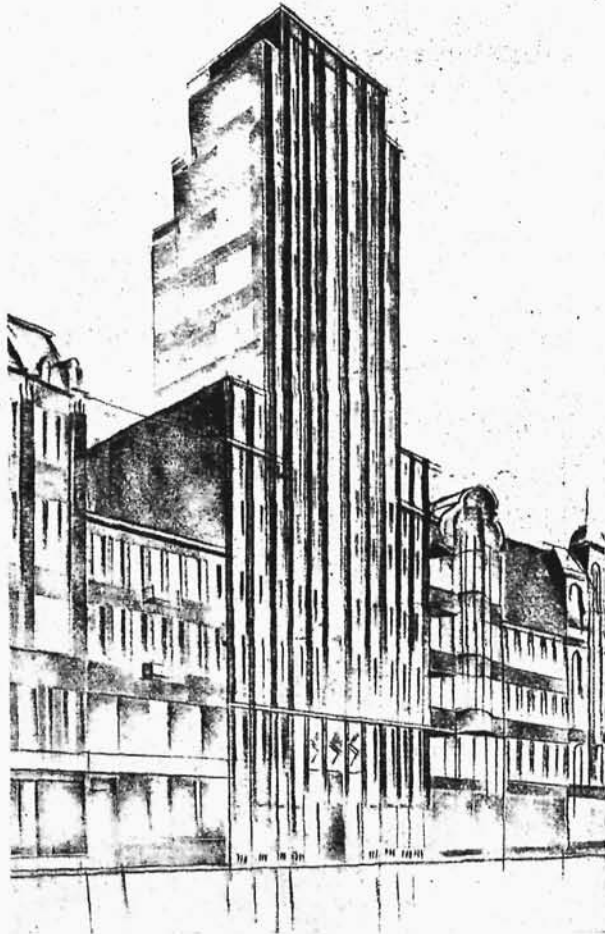
Parter. 1 : 800.

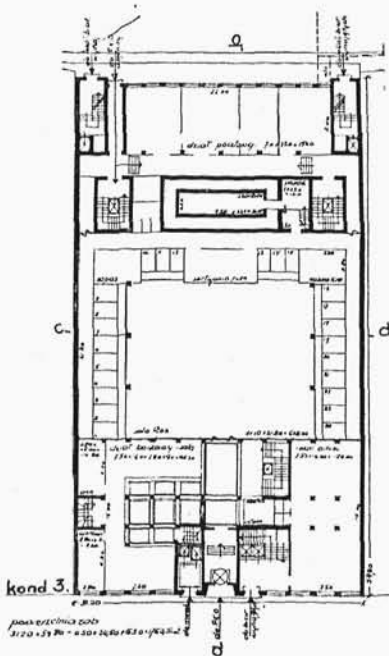
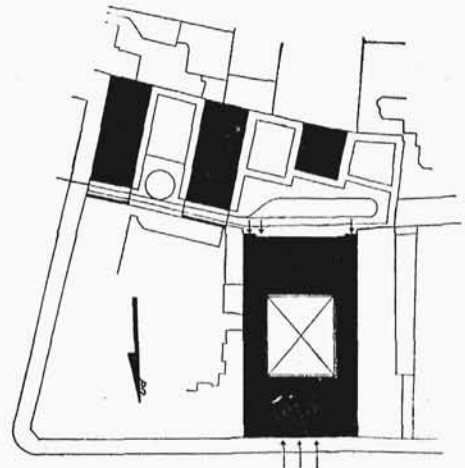
II piętro.

Arch.: Stanisław Marzyński; konstrukcja: proj. inż. dr. Wacława Zencykowskiego (Warszawa). Projekt konkursowy Nr. 15 na gmach Oddziału P.K.O. w Poznaniu. Premja 500 zł.

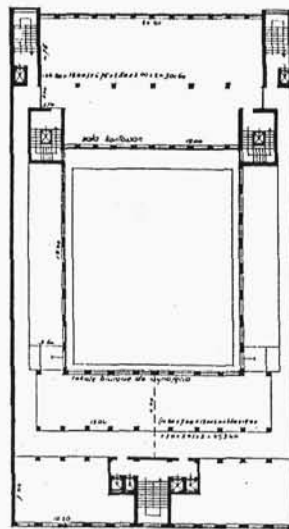
Widok perspektywiczny od strony Placu Wolności.

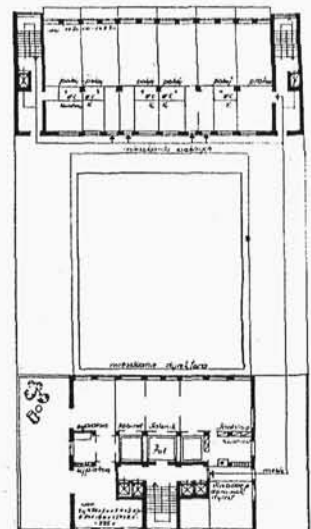
Sytuacja 1:2000.

Parter (3 kond.)

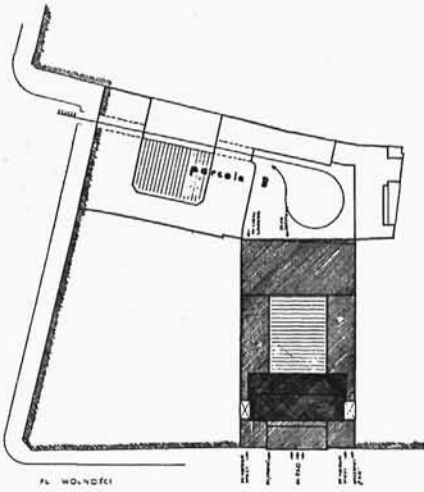

1 : 800.
I piętro (4 kond.)

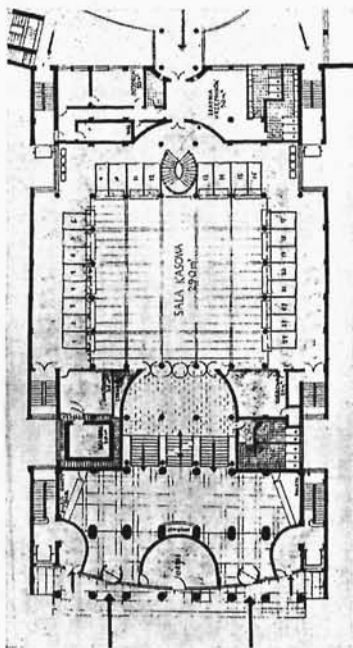

6 piętro (9 kond.)

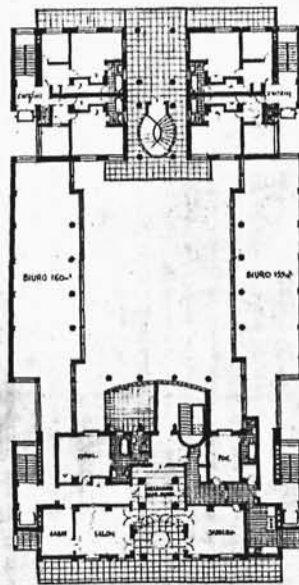
Arch.: Józef Łowiński (Warszawa). Projekt konkursowy Nr. 54 na gmach Oddziału P.K.O. w Poznaniu. Premja 500 zł.

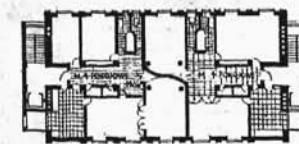
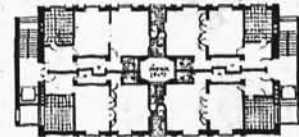
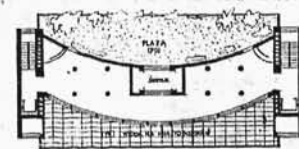
Sytuacja. 1 : 1000.

Przyziemie.

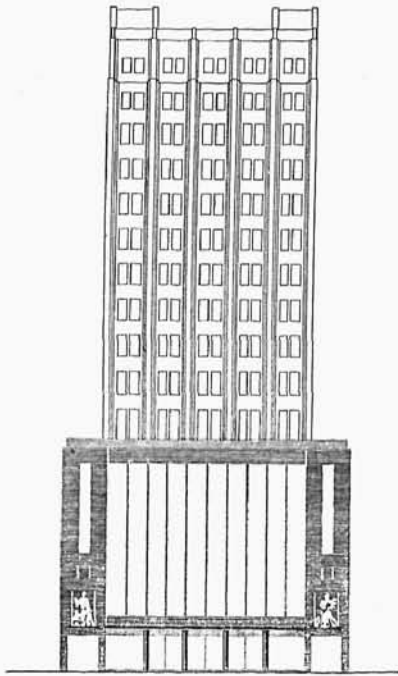
1 : 800.
III piętro.

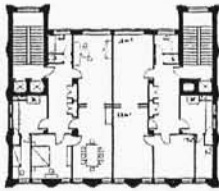
VIII — IX piętro.

Arch.: Ryszard Moszkowski (Paryż). Projekt konkursowy Nr. 8 na gmach Oddziału P. K. O. w Poznaniu. Zakup.

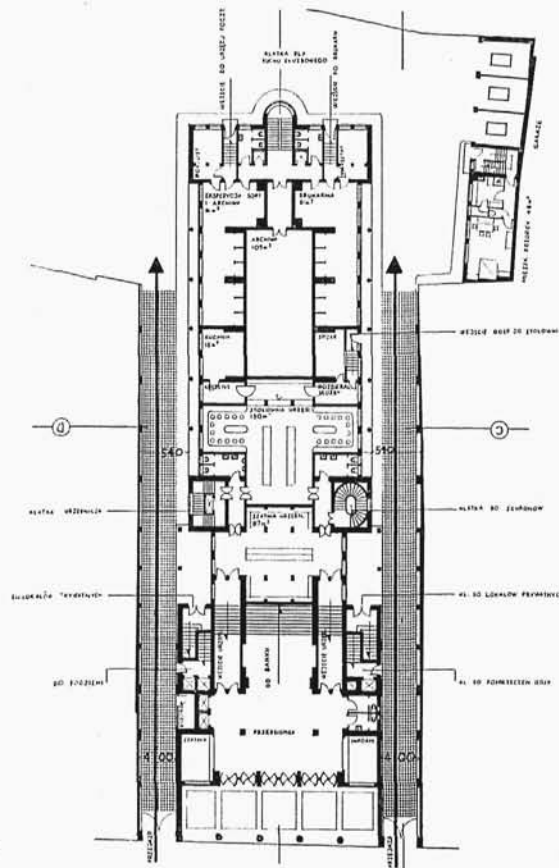
Widok od strony Placu Wolności.

Elevacja
1 : 800.

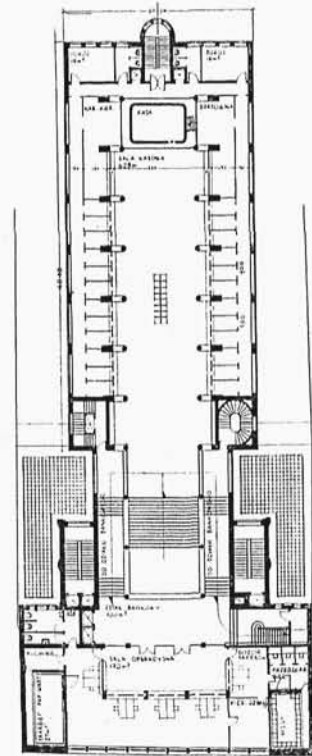

6 — 14 piętra
mieszkalne.

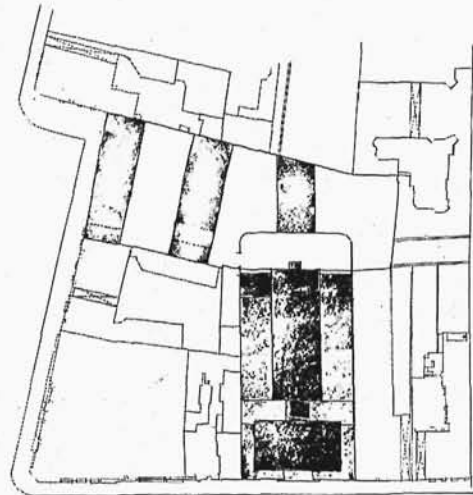
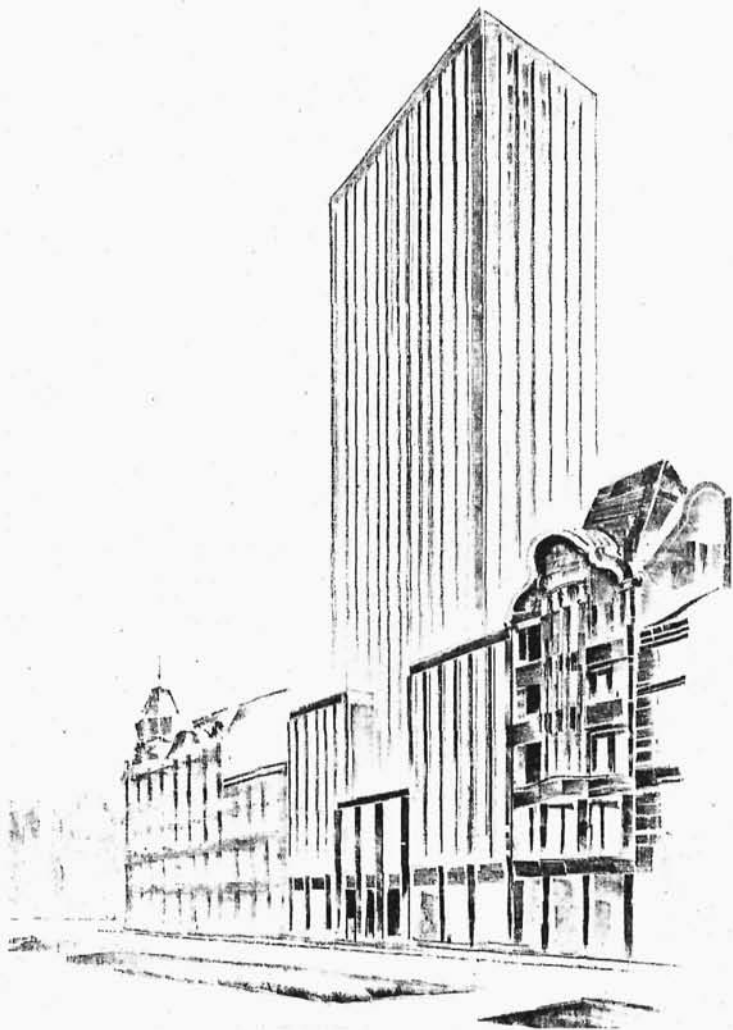
1 : 800.

Przyziemie dolne.

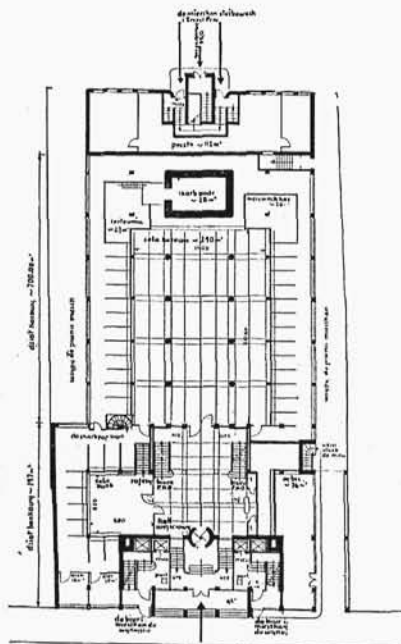
Przyziemie górne.

Arch.: Kazimierz Tołłoczko i Bolesław Żurkowski (Warszawa). Projekt konkursowy Nr. 16 na gmach Oddziału P.K.O. w Poznaniu. Zakup.

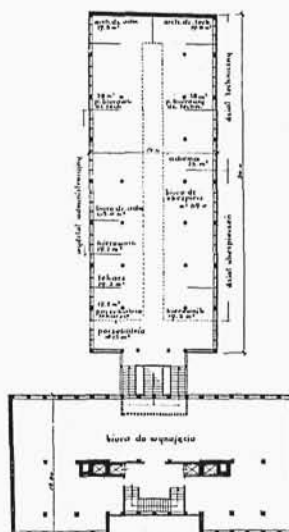

Sytuacja. 1 : 200.

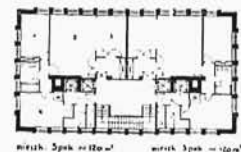
Widok perspektywny.

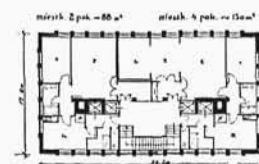
Parter.

4 - 5 piętra. 1 : 000.

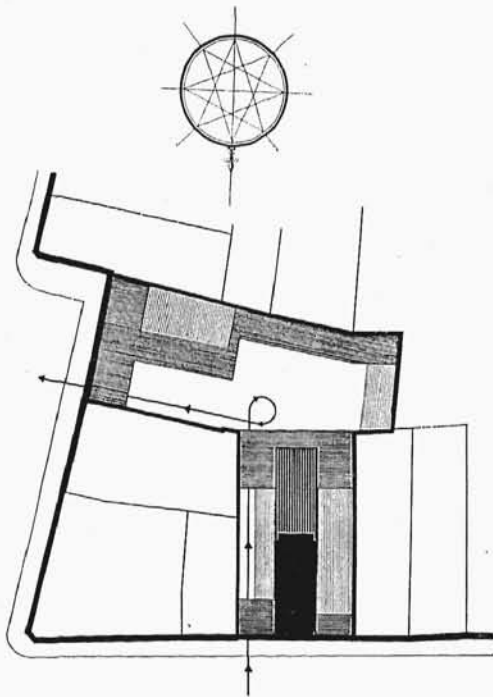

piętra 2 i 3 - 120 m²

piętra 7-17.

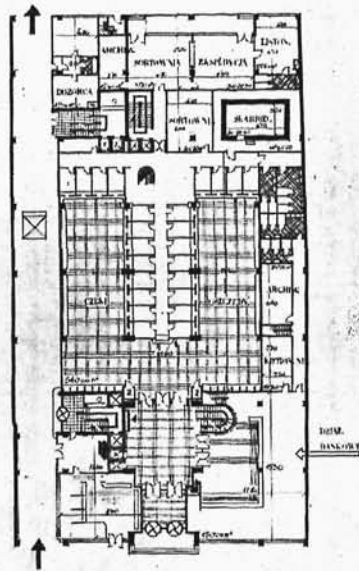
Arch.: Stanisław Fiszer, Stanisław Lassota i Zdzisław Szulc (Warszawa). Projekt konkursowy Nr. 40 na gmach Oddziału P. K. O. w Poznaniu. Zakup.

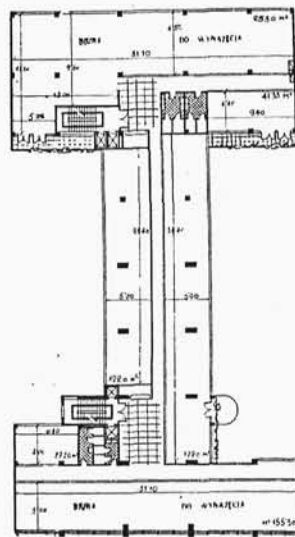
Sytuacja. 1 : 2000.

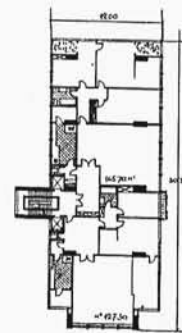
Widok perspektywiczny.

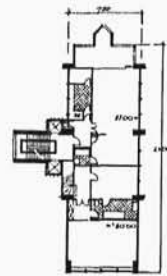
Parter.

3 — 4 piętra 1 : 800.

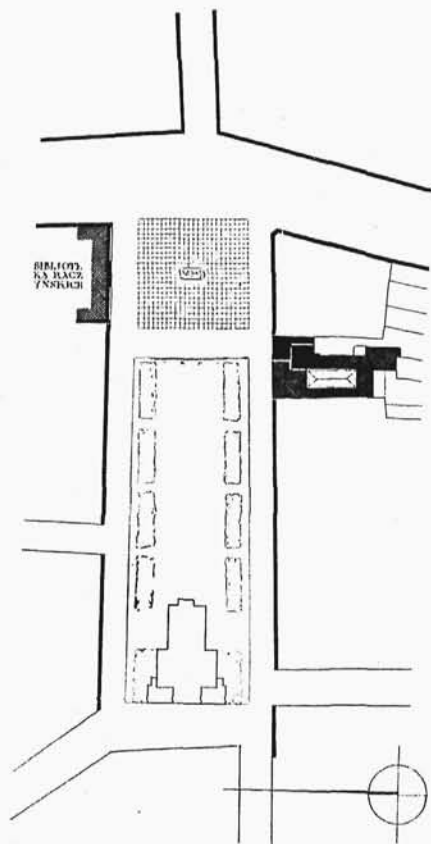

7 — 12 piętra mieszkalne.

23 piętro
mieszcz. dyrekt.

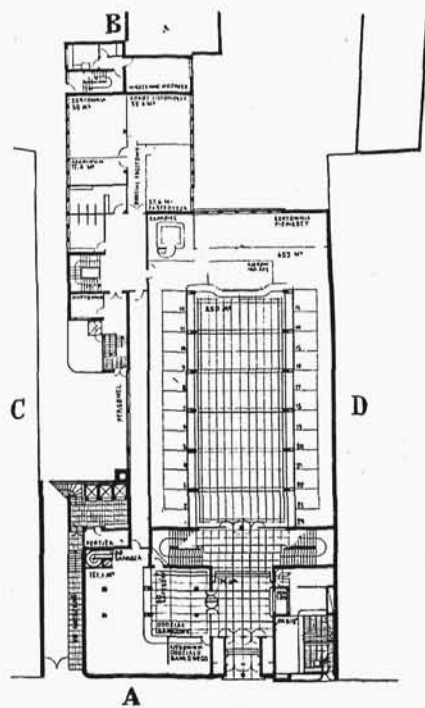
Arch.: Andrzej M. Zeniuk, inż. Bronisław Bukowski i Marcinkowski (Warszawa). Projekt konkursowy Nr. 50 na gmach Oddziału P. K. O. w Poznaniu. Zakup.

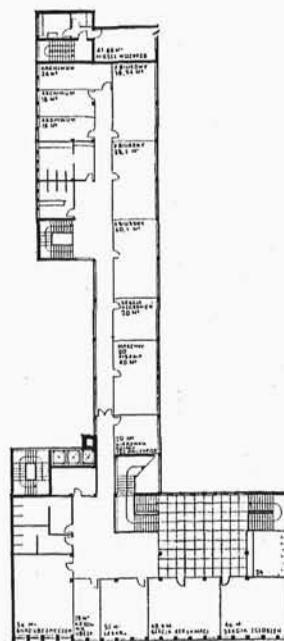
Sytuacja. 1 : 3750

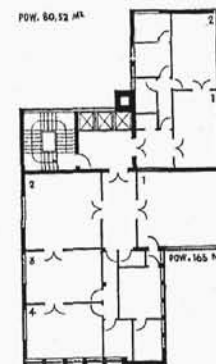
Widok od Placu Wolności.

Parter. 1 : 800.

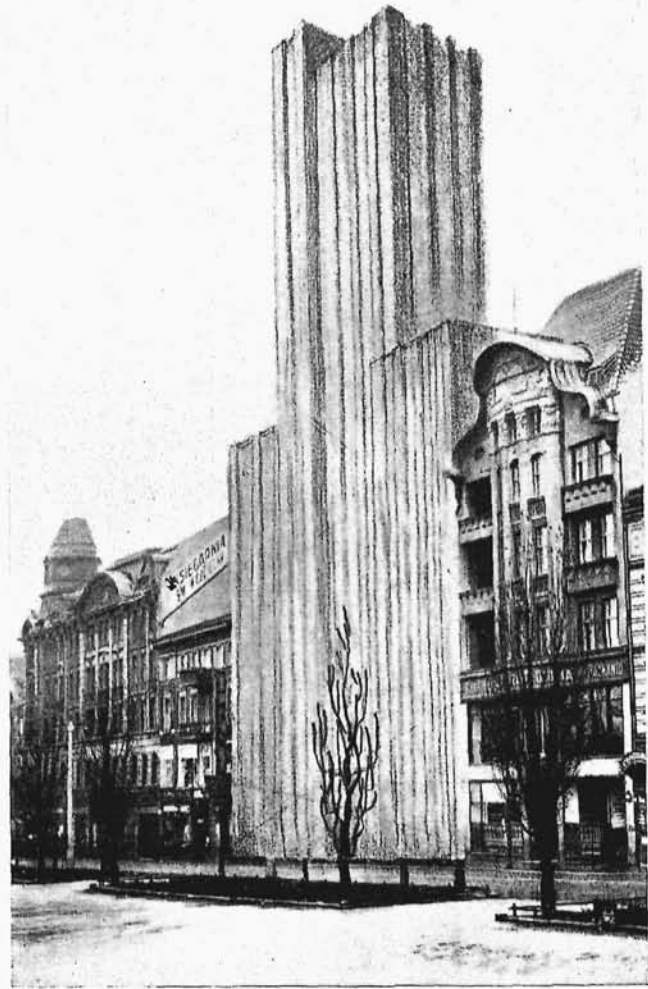
I piętro. 1 : 800.

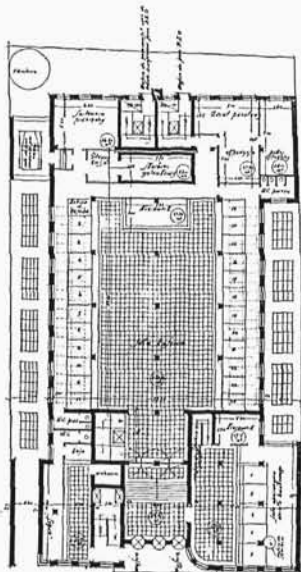
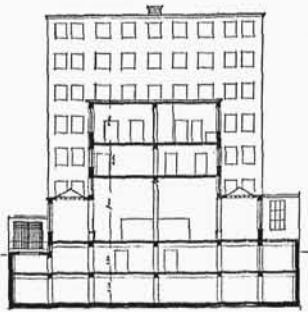
Piętro typowe. 1 : 600.

Arch.: Zbigniew Karpiński, Tadeusz Sieczkowski i Roman Soltyński (Warszawa). Projekt konkursowy Nr. 53 na gmach Oddziału P. K. O. w Poznaniu.

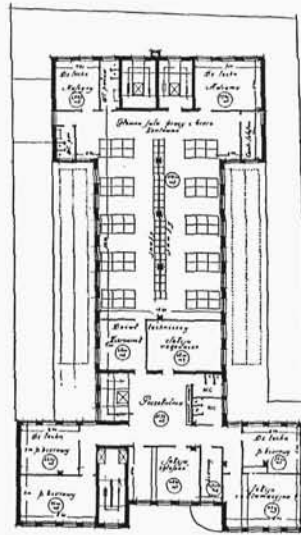
Widok od strony Placu Wolności.

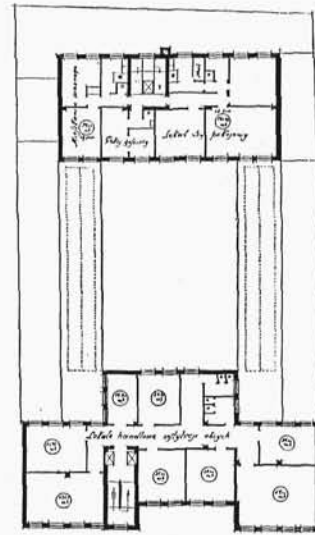
Przekrój poprzeczny. 1 : 800.

Rzut parteru.

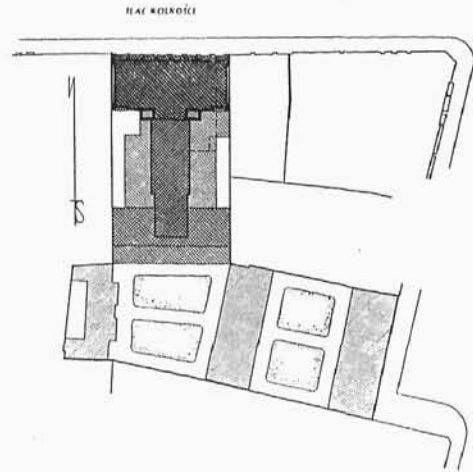

2 piętro. 1 : 800.

Piętra biur i mieszkań.

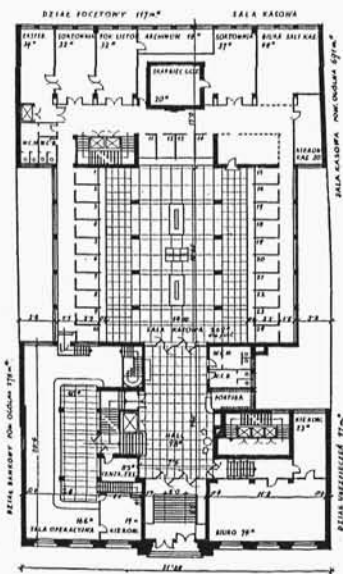
Arch.: Mieczysław Surwiłło i Mieczysław Rzepecki. Projekt konkursowy Nr. 11 na gmach Oddziału P. K. O. w Poznaniu. Zakup P. K. O. poza konkursem.

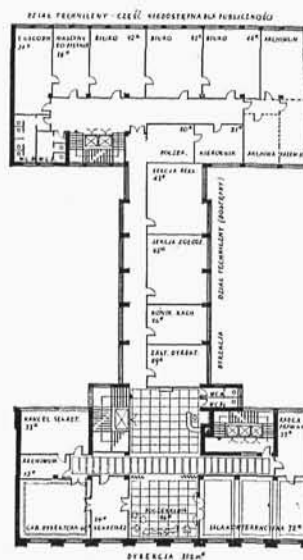
Sytuacja. 1 : 2000.

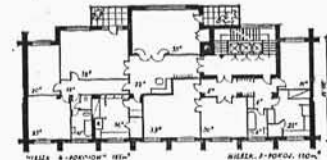
Przekrój poprzeczny, 1 : 800:

Parter.

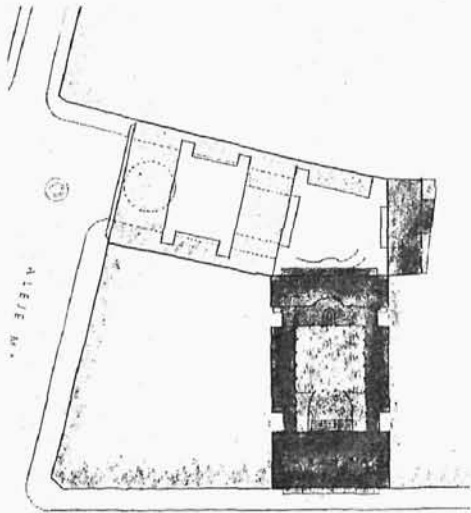

2 piętro.

Mieszkanie 4 pokojowe.

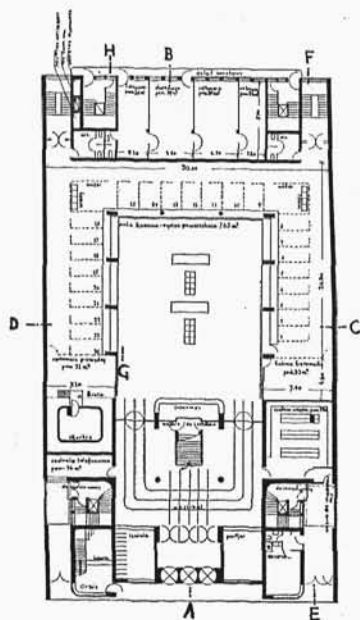
Arch.: Tadeusz Michejda, Romuald Pieńkowski i Stefan Tworowski (Warszawa). Projekt konkursowy Nr. 61 na gmach Oddziału P. K. O. w Poznaniu. Zakup P. K. O. poza konkursem.

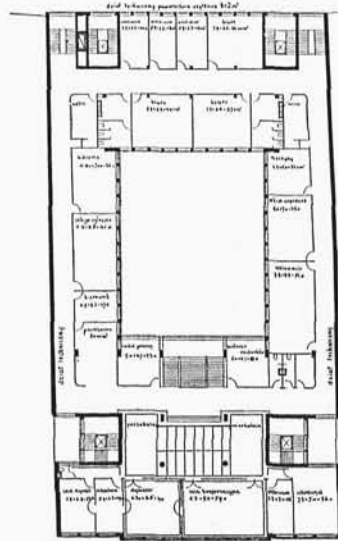
Sytuacja. 1 : 2000.

Widok od strony Placu Wolności.

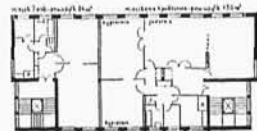

Parter.

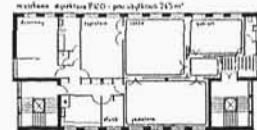

2 piętro. 1 : 800.

7 — 17 piętro.

6 piętro.

5 piętro.

Arch.: Kaszubski Tadeusz i Putowski Stefan (Warszawa). Projekt konkursowy Nr. 51 na gmach Oddziału P. K. O. w Poznaniu. Zakup P. K. O. poza konkursem.

SARP

STOWARZYSZENIE ARCHITEKTÓW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ ZARZĄD GŁÓWNY KOMUNIKAT Nr. 2

A. Władze centralne.

1. Członkowie.

Zarząd Główny wyjaśnia, że członkowie S. A. R. P'u mogą należeć do Oddziałów niezależnie od miejsca swego zamieszkania.

B. Oddziały.

1. W Gdyni.

Zarząd Oddziału w Gdyni ukonstytuował się jak następuje: inż. arch. Kazimierz Sylwestrowicz prezes Oddziału, inż. arch. Feliks Niekrasz wiceprezes, inż. arch. Stefan Marjan Pietrzak — sekretarz, inż. arch. Jan Nowoświat — skarbnik.

2. W Częstochowie.

Zarząd Oddziału w Częstochowie ukonstytuował się jak następuje: inż. arch. Zygmunt Nowak prezes Oddziału; inż. arch. Leon Mońkowski wiceprezes; inż. arch. Irena Wieczorkowa — sekretarz oraz inż. arch. Tadeusz Lipowicz — skarbnik.

3. W Wilnie.

Zarząd Oddziału w Wilnie ukonstytuował się tymczasowo jak następuje: inż. arch. Ludwik Sokołowski — prezes Oddziału; inż. arch. Przemysław Grodzki oraz inż. arch. Stefan Narębski wiceprezesi; inż. arch. L. Mieszkiniec — skarbnik oraz inż. arch. Franciszek Wojciechowski — sekretarz.

4. W Katowicach.

Zarząd Oddziału w Katowicach ukonstytuował się jak następuje: inż. arch. Tadeusz Michejda prezes Oddziału; inż. Witold Kłębkowski wiceprezes; inż. arch. Romuald Pieńkowski — sekretarz oraz inż. arch. Tadeusz Łobos — członek Zarządu.

D. Sprawy finansowe.

1. Konto P. K. O.

Zarząd Główny komunikuje, że posiada swoje konto w P. K. O. Nr. 29.477 „Stowarzyszenia Architektów Rzeczypospolitej Polskiej (S. A. R. P.) Zarząd Główny”.

2. Składki.

Stosownie do uchwały I-go Walnego Zebrania S. A. R. P. z dn. 1.VII.34 r. składka członkowska na Zarząd Główny S. A. R. P. wynosi 1 zł. miesięcznie. Pierwszy rok budżetowy obejmuje 9 miesięcy i trwa od 1 czerwca 1934 r. do 1 marca 1935 r.

E. Konkursy.

1. Konkurs na gmach Sądu Okręgowego w Gdyni.

W sierpniu r. b. rozstrzygnięty został konkurs na gmach Sądu Okręgowego w Gdyni. Nagrodę I otrzymała praca Nr. 35 autorzy: inż. arch. Tad. Sieczkowski, Rom. Sołtyński, Zbign. Karpiński.

Nagrodę II otrzymała praca Nr. 18 autor: inż. arch. Stan. Odyniec-Dobrowolski. Nagrodę III otrzymała praca Nr. 22 autorzy: inż. arch. Janusz Juraszyński. Bol. Szmidt i Juljusz Dumnicki.

oraz dalsze nagrody otrzymały prace: Nr. 13 autor inż. arch. Mirosław Szabuniewicz oraz Nr. 42 autor inż. arch. Roman Pękalski.

2. Konkurs na plan regulacyjny m. Katowic.

Magistrat m. Katowic ogłosił konkurs na regulację m. Katowic. Program, warunki konkursu, oraz podkłady w cenie 25 zł. można otrzymać w Towarzystwie Urbanistów Polskich W-wa Krakowskie Przedmieście Nr. 5, lub w Magistracie m. Katowic.

3. Konkursy przewidywane.

W ciągu najbliższych dni zostaną ogłoszone konkursy:

- a. na plan zabudowy bloku przy ul. Nowowiejskiej, Topolowej, Koszykowej i Sułchwej w Warszawie.
 - b. na budowę hotelu, łazienek i kasyna z pływalnią w Juracie na Helu.
- O powyższych konkursach nastąpią zawiadomienia osobne.

F. Informacje różne.

1. Publikacja pracy kobiet — architektów.

Miss. Marian Speyer, Decorator & Designer of Modern Furniture 9, Harriet Walk. Lowndes Square S. W. 1. London (Anglja) w liście z dn. 25 lipca 1934 prosi kobiety-architektów polskich o nadsyłanie oryginalnych zdjęć ze swych prac dla publikacji obejmującej wszechświatowy dorobek pracy kobiecej w dziedzinie budownictwa, zaś architektury wewnątrz w szczególności.

2. Komisja Współpracy Międzynarodowej.

Komisja Współpracy Międzynarodowej prosi Kolegów o stale nadsyłanie fotografii i planów ostatnich prac, które Jury kwalifikować będzie do publikacji zagranicznych. W chwili obecnej aktualne jest skompletowanie materiału dla pisma francuskiego „L'architecture d'Aujourd'hui”, oraz dla „Fotodiens Oples Madrid”, które ma wydać w Hiszpanji specjalny numer, poświęcony **architekturze nowoczesnej** i prosi S. A. R. P. o nadesłanie fotografii i planów wszelkich budynków nowoczesnych, w szczególności zaś:

budynków przemysłowych, administracyjnych, wystawowych, sportowych, mostów, bieżni.

Materiał należy w dalszym ciągu nadsyłać pod adresem kol. Jana Najmana, Warszawa, Lwowska 3.

3. Stulecie Royal Institute of British Architects.

Royal Institute of British Architects, 9, Conduit Street, London obchodzi w roku bieżącym stulecie swego istnienia. Dla uczczenia stuletniej rocznicy istnienia poświęcony będzie nowy Gmach tego Związku. Uroczystości, związane z tem, odbędą się w Londynie od dn. 21 do do 24 listopada 1934. Koledzy pragnący wziąć w nich udział zechcą zapoznać się z programem, który jest do obejrzenia w Sekretarjacie S. A. R. P. ul. Czackiego 3/5, Warszawa.

4. Planowość w technice i gospodarce.

Zarząd Główny S. A. R. P. łącznie z Oddziałem Warszawskim organizuje we wtorek, 9 października 1934 r. o godz. 19 m. 15, w lokalu S. A. R. P. przy ul. Czackiego Nr. 5 (III piętro), odczyt prof. dra inż. N. KELENA (Zürich—Moskwa) p.t. PLANMÄSSIGKEIT IN TECHNIK UND WIRTSCHAFT.

Zarówno odczyt jak ew. dyskusja będą tłumaczone. Ze względu na aktualność tematu Koledzy proszeni są o liczne przybycie.

5. Komitet Normalizacyjny.

Komisja budowlana Polskiego Komitetu Normalizacyjnego przystępuje do powtórnych wydań norm dla okien i drzwi oraz okuć budowlanych, których wykaz znajduje się w Sekretarjacie S. A. R. P.

Koledzy interesujący się normalizacją zechcą nadsyłać do Sekretarjatu S. A. R. P. w terminie do 1.XI. rb. swe uwagi, dezyderaty oraz zauważone omyłki w celu przesłania tychże Komitetowi Normalizacyjnemu.

6. Posady.

Pan Dziekan Wydziału Architektury zakomunikował, że:

Wydział Powiatowy w Równem poszukuje inżyniera-architekta na stanowisko referenta budowlanego z uposażeniem wg. VIII wzgl. VII gr. plac. z 15% dodatkiem komunalnym. Wymagane kwalifikacje: wyższe wykształcenie techniczne, oraz posiadanie uprawnień stosownie do wymogów art. 361 rozp. Prezydenta Rzplitej z dn. 16.II 1928 r. (Dz. U., Nr. 23, poz. 202) o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli. Podania należy przysyłać do Wydziału Powiatowego w Równem, woj. Wołyńskie.

Sekretarz Generalny

(—) J. Rouba

inż. arch.

Warszawa, dn. 1 października 1934 r.

KRONIKA.

Uchwały Komitetu Rozbudowy m. st. Warszawy.

Na ostatnim posiedzeniu Komitetu Rozbudowy, jak donoszą pisma, powzięto szereg uchwał, wyrażających w dalszym ciągu troskę nowego Urzędu Miejskiego nad uporządkowaniem zaniedbanej sprawy uporządkowania zabudowy i wyglądu miasta Warszawy.

W pierwszym rzędzie postanowiono przeprowadzić scalenie działalności wszystkich agend technicznych. Dotychczas szereg urzędów i instytucyj, — jak Komitet Rozbudowy, dział architektury, dział regulacji, Urząd inspekcyjno-budowlany i t. p., które ze względu na jednorodny charakter swej działalności powinny były pracować w ścisłej ze sobą łączności, działały bez żadnego porozumienia, dzięki czemu pogłębiały jedynie chaos, wynikający z nieposiadania jakiegos ogólnego planu robót.

Pozatem uchwalono jako zasadę, kierowanie ruchu budowlanego jedynie na tereny uzbrojone (w danej chwili — Żolibórz, Buraków, Bielany), a na przyszłość uzbrajanie terenów, których zabudowanie przewidywać będzie plan rozbudowy, zanim budowy zostaną rozpoczęte.

Śródmieście postanowiono otoczyć specjalną opieką. Wyrazem tego zainteresowania ma być przede wszystkim przystąpienie już w najbliższym sezonie do burzenia zaniedbanych ruder przynajmniej na głównych ulicach Warszawy.

Mają być ogłoszone konkursy na rozwiązanie placów: Józefa Piłsudskiego, Kopernika i Zamkowego i t. p.

W zakresie uporządkowania śródmieścia i niedopuszczenia na przyszłość do powstawania na ulicach o jednolitym charakterze budowli-gmachów nie harmonizujących z otoczeniem, ma być przygotowany gabaryt poszczególnych ulic, a nawet istnieje projekt ustalania szczegółowo opracowanych fasad domów, które mają stanąć w śródmieściu. Sprawa ta ma być uregulowana w drodze wydania przepisów, obowiązujących w budownictwie miejskim.

W ramach planu, który ma być realizowany w najbliższym okresie, uwzględniona jest również budowa centralnej arterji komunikacyjnej — N—S, która łączyć będzie Żolibórz z Mokotowem. W tym celu ma być przerzucony wiadukt przez tory kolejowe koło Cytadeli.

Wokół Warszawy ma być utworzony pas, — wolny od wszelkich zabudowań, którego szerokość przewidywana jest od 1,5 do 2,5 km. Osiedla podmiejskie będą wznieszone na tych samych podstawach, na jakich dokonywać się będzie zabudowa Warszawy, w oparciu o ścisłe porozumienie czynników powiatowych z władzami stolicy.

Plan odnowienia i rozbudowy Zamku Warszawskiego.

Na ostatnich posiedzeniach Państwowego Komitetu do spraw odnowienia Zamku Królewskiego i Łazienek Królewskich w Warszawie został rozpatrzony i przyjęty ogólny plan odnowienia i rozbudowy Zamku z terenami dolnemi nad Wisłą, przekazanemi do użytku Kancelarji Cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

W myśl ustalonego programu wykonano szereg niezbędnych robót konstrukcyjnych, przewyciężając kilkakrotnie wyjątkowo trudne zagadnienia techniczne. Po wzmocnieniu fundamentów, wykonaniu stropów i więzarów żelbetowych nad apartamentami górnej kondygnacji, po izolowaniu stropem ogniotrwałym sal królewskich

I piętra od apartamentów II-go piętra oraz po wzmocnieniu sklepień i słupów w salach tak zwanego skrzydła gotyckiego i przerzuceniu w tem skrzydle ciężaru sal I-go i II-go piętra zapomocą żelaznej konstrukcji na ściany zewnętrzne i słupy, przystąpiono do odrestaurowania.

Odrestaurowano szereg sal zabytkowych i wykonano kilka nowych wnętrz, ściśle związanych z przeznaczeniem Zamku na siedzibę Głowy Państwa.

Po zaspokojeniu najniezbędniejszych potrzeb wewnętrznego życia Zamku, zostały wznowione roboty przy odnowieniu elewacji. Sezon bieżący przeznaczony został na wykończenie elewacji od strony Placu Zamkowego i Zjazdu, na wykonanie ostatniej partji stropów i więzarów żelbetowych nad górną kondygnacją oraz na pokrycie dachu blachą miedzianą w narożniku od Wieży Zegarowej do Wieży Grodzkiej.

Dla umożliwienia rozpoczęcia tych robót należałoby zburzyć przybudówkę, zasłaniającą część elewacji Zygmunto-wskiej i najstarszą Wieżę Grodzką oraz opróżnić lokale II-go piętra w narożniku od Wieży Zegarowej do Wieży Grodzkiej. W tym celu zostały przygotowane lokale zastępcze dla Kancelarji Cywilnej, Gabinetu Wojskowego, Dowództwa Oddziału Zamkowego oraz dla mieszkań służbowych, mieszczących się w przybudówce, przeznaczonej do zburzenia.

Obecny stan robót pozwala stwierdzić, że elewacje i dachy od strony Zjazdu i Placu Zamkowego będą wykończone całkowicie w sezonie bieżącym.

Użyte do zewnętrznej wyprawy tynki wapienne z domieszką tłuczonej cegły wykazały dużą odporność na wpływy atmosferyczne i będą stanowiły doskonale podłoże pod projektowaną polichromję fasad, zastosowaną oczywiście po dokładnych studjach i próbach, które zabezpieczyłyby Zamek przed możliwością powtórzenia tak zwanej staromiejskiej polichryjji.

Badania piwnic, cokołu ewelacji oraz nawarstwień powierzchni placu pozwoliły ustalić poziom placu, okalającego Zamek. Do tego poziomu będą musiały zastosować się przyszłe plany regulacyjne Placu Zamkowego i najbliższego otoczenia.

Zainteresowany w możliwie szybkim uporządkowaniu Placu Zamkowego, Zarząd Miejski m. st. Warszawy winien ogłosić na okres zimowy konkurs architektoniczny, który zapewne dostarczy wielką ilość pomysłów od najskromniejszych do najbardziej fantastycznych.

Po zakończeniu robót zewnętrznych w sezonie bieżącym, będzie rozpoczęta przebudowa definitywnego lokalu biurowego dla Kancelarji Cywilnej i Gabinetu Wojskowego. Roboty te, obejmujące II-gie piętro i parter w narożniku od Wieży Zegarowej do Bramy Grodzkiej, będą kontynuowane również w sezonie r. 1935.

Oprócz wspomnianych robót w sezonie następnym przewidziana jest pierwsza serja robót zewnętrznych na elewacji od strony Wisły i odrestaurowanie Wieży Grodzkiej, stanowiącej w obecnej swej sytuacji jedno z najtrudniejszych zagadnień architektonicznych. Silny akcent, stworzony przez odpowiednio skomponowaną górną część wieży, zadecyduje o wartości całego kompleksu.

Zakres robót w dolnym parku nad Wisłą, połączonym z Zamkiem schodami i tarasami, będzie uzależniony od wysokości przyznanych kredytów. Sprawa zabudowy terenów nad Wisłą między ulicą Bolesławską i Zjazdem

była rozpatrywana na posiedzeniach komisji urbanistycznej i ostatecznie została uwzględniona z przedstawicielami Biura Regulacji m. st. Warszawy. Rozplanowanie terenów nad Wisłą przewiduje stworzenie placu, zawartego między Górnym bulwarem, ulicą Bolesławską i ulicą projektowaną z wylotem na Kamiennie Schodki. Plac zamknie Gmach Użyteczności Publicznej, zwrócony „frontem” do Wisły. Teren między ulicą, stanowiącą przedłużenie Schodków Kamiennych, i ulicą, zaprojektowaną na osi łuku i schodów gmachu P. K. O., został przeznaczony na przedszkole Imienia ś. p. Prezydentowej Michaliny Mościckiej, przeznaczone dla całej dzielnicy staromiejskiej, oraz na bloki mieszkalne dla funkcyjnarzysów Kancelarii Cywilnej i Gabinetu Wojskowego. Na terenie między Zjazdem i ulicą projektowaną mieścić się będą koszary Kompanii Zamkowej, garaż autokolumny, magazyn, stajnie, ujeżdżalnia, plac ćwiczeń i park Prezydenta R. P.

Połączenie górnego bulwaru ze Zjazdem nastąpi przy samym przyczółku mostowym. Pozwoli to na utrzymanie ciągłości dla całego bulwaru i stworzy dogodnie skrzyżowanie dwóch ulic na płaszczyźnie poziomej. W celu lepszego izolowania parku Prezydenta R.P. od Zjazdu i tej części bulwaru, która stanowi wjazd na poziom mostu Kierbedzia, zaprojektowano ulicę, okalającą na tej przestrzeni park. Ulica ta umożliwi połączenie Marjensztadu z bulwarem i będzie jakby rekompensatą za włączenie Bugaju do parku Prezydenta R. P.

—i.

Polemika w sprawie „wikarówki” w Krakowie.

Z polecenia komitetu parafjalnego przy kościele N. P. Marji w Krakowie zburzono t. zw. wikarówkę, rozpadającą się już zresztą budynek, a to w celu wzniesienia na tym miejscu nowoczesnej kamienicy ze sklepami na parterze. Aby nie dopuścić do jakichkolwiek dyskusyj w tej kwestji komitet parafjalny otoczył miejsce budowy wysokim na 3 piętra parkanem.

Mimo to wokół tej sprawy rozgorzała zawzięta walka prasowa pod przewodnictwem „Ilustrowanego Kurjera Codziennego”, prowadzona głównie w kierunku wyzyskania rzadkiej sposobności odsłonięcia absydy kościoła Marjackiego, która od strony Małego Rynku dotychczas była zakryta przez zniszczoną obecnie wikarówkę.

W wyniku dotychczasowego sporu budowa domu nowego została przez władze wstrzymana oraz wydano zlecenie rozebrania parkanu.

Jak się dowiadujemy sprawę tę powierzono wreszcie kompetencji czynników fachowych, mianowicie T-wu Urbanistów Polskich, które dla dokładnego zbadania jej powołało specjalną komisję ekspertów, składającą się z 3-ch architektów: dyr. Tadeusza Nowakowskiego, prof. Lecha Niemojewskiego i Romualda Gutta. W najbliższym czasie ma się odbyć w Warszawie konferencja tej komisji z autorem nowoprojektowanego domu na miejscu wikarówki.

Nowe obowiązki i prawa architektów w Niemczech.

Z dniem 1-szym października r. b. weszło w życie rozporządzenie prezydenta Państwowej Izby Sztuk Plastycznych o ochronie i wykonywaniu zawodu architekta.

Rozporządzenie to głosi, iż do wykonywania zawodu architekta upoważnia należenie do Państwowej Izby Sztuk Plastycznych, za pośrednictwem Związku Architektów Niemieckich, jako związku zawodowego.

Członkowie Państwowej Izby Sztuk Plastycznych (architektoniczny związek zawodowy) używają tytułu „architekt” z dodatkiem: członek Państwowej Izby Sztuk Plastycznych. Architekci obowiązani są do używania tego tytułu we wszystkich wystąpieniach publicznych. Używanie innych tytułów zawodowych, dodatków i skrótów, wyjąwszy dodatek „rzeczoznawca przysięgły”, jest zakazane.

Członkiem związku architektów niemieckich może być tylko ten, kto: 1-o współdziała w tworzeniu i zachowaniu dóbr kulturalnych, za które uważa się wszelką ujawnioną publicznie pracę i twórczość architektoniczną, 2-o posiada wymaganą do wykonania swej działalności znajomość rzeczy i uzdolnienie.

Pracą i twórczością architektoniczną jest wszelka w zakresie budownictwa planowa lub też inna kształtująca, artystycznie ułożona działalność, która wykazuje indywidualnie — twórczą moc kształtowania, a nie polega tylko na stosowaniu wyuczonych wiadomości czysto technicznych.

Dla uniknięcia wszelkich co do tego wątpliwości powiedziano pozatem, że cele użytkowe kształtowanego dzieła nie wykluczają pracy artystycznie-twórczej.

Intencją rządu narodowo-socjalistycznego jest przez ujęcie stanowiska architekta określić jego obowiązki i odpowiedzialność. W myśl tego ujęcia mówi się w rozporządzeniu, iż architekci ponoszą odpowiedzialność wobec publiczności, władz i klientów za zachowanie linii kierowniczych niemieckiej kultury i myśli architektonicznej, za uzgodnienie budowli z otoczeniem, jak również za zachowanie przepisów policyjno-budowlanych i innych, mających związek z budową.

Takie postawienie sprawy, zdaniem kierowniczych kół architektonicznych Niemiec, wymiata stanowczo grzechy „liberalistycznej wolności” na terenie budownictwa i przeciwdziała dalszemu oszpecceniu niemieckiego kraju i niemieckich miast dziełami, które nie mają nic a nic wspólnego z niemiecką myślą architektoniczną i poczuciem odpowiedzialności za wspólną pracę.

Architekci, zrzeszeni w Państwowej Izbie Sztuk Plastycznych, poddani są pewnym ostrym rygorom, ujętym w paragr. 6 rozporządzenia, jak następuje:

- 1) Rzucające się w oczy formy zawodowego współzawodnictwa oraz publicznego ogłaszania powinny być zaniechane.
- 2) Przed rozpoczęciem prac, spisuje się z klientem umowę, która zawiera conajmniej dane co do zadania, rozmiaru prac i wysokości umówionego honorarjum.
- 3) Honorarjum za prace oblicza się wedle norm wynagrodzenia architektów.
- 4) Oferowanie i wykonywanie robót bezpłatnych, w szczególności szkiców i planów, jest zakazane.
- 5) Żądanie, obietnica lub przyjmowanie jakiegokolwiek wynagrodzenia czy prowizji od dostawcy materiałów budowlanych lub prowadzącego budowę przedsiębiorcy jest zakazane.
- 6) Architekt nie jest ani przedsiębiorcą, prowadzącym budowę, ani też nie bierze udziału w działalności przemysłu budowlanego i w handlu budulcem. Przejmowanie wykończonych budowli, kupno i dostawa materiałów budowlanych na własny rachunek są zakazane.

Ponadto samodzielnych architektów obowiązują następujące zasady zawodowe. Architekt wykonywa swój

zawód jako niezależny rzecznik i zaufany klienta. U podstawy publicznej działalności architekta i w jego stosunkach z klientem, współpracownikami i funkcjonariuszami leżeć powinna świadomość odpowiedzialności zawodowej wobec narodu i państwa.

Architekci, jako członkowie Państwowej Izby Sztuk Plastycznych, są uprawnieni do składania własnych projektów, zgodnie z przepisami policyjno-budowlanymi w odnośnych urzędach i występować w imieniu klientów. Architekt obowiązany jest objąć kierownictwo takiej budowy, w związku z którą składał podanie.

Jeden z ostatnich paragrafów (9) dotyczy kar. Karom porządkowym podlega każdy, kto wbrew przepisom rozporządzenia: 1-o nie będąc członkiem Państwowej Izby Sztuk Plastycznych, mimo to wykonywa czynności, w rozporządzeniu niniejszym wymienione, 2-o przeciwdziała przepisom tego rozporządzenia.

Jeśli niepodporządkowanie przepisom rozporządzenia powtórzy się, architekt może być uznany za osobę niegodną zaufania i usunięty z izby.

Wyrok tego rodzaju pociąga za sobą zakaz dalszego wykonywania zawodu.

O przeprowadzenie rozporządzenia proszone są władze policyjne.

W ten sposób architekci niemieccy, wciągnięci za pośrednictwem architektonicznego związku zawodowego do Państwowej Izby Sztuk Plastycznych, stanęli przed nowym zadaniem, z którego — jak pompatycznie głoszą czynnik oficjalne — będą musieli zdać sprawę całemu narodowi niemieckiemu.

Całkowity tekst rozporządzenia podaje Nr 19 czasopisma „Baugilde” (BDA).

Przegląd Czasopism

URBANISTYKA.

Plany regulacyjne m. Pavia. Prace konkursowe.

Nowa dzielnica mieszkaniowa w Sztokholmie. „Rassegna di Architettura” 6, 1934.

WYSTAWY.

Hala wystawowa. Prace konkursowe. Patrz z. 6 „A. i B.”.

„L'Architecture d'A.” 5, 1934.

„Niemiecki lud i praca”. Pawilony i stoiska.

„D. B. Z.” 18 i 19, 1934.

Pawilony wystawowe w Medjolanie na targach. Wielkie powierzchnie szklone.

„Rassegna di Architettura” 6, 1934.

Urządzenie osiedli w Niemczech.

Ulice, wnętrza domów. Wystawa w Monachjum.

„Moderne Bauformen” 7, 1934.

WNĘTRZA.

W Czechosłowacji. Restauracje, biura, hotele, mieszkania skromne i bogato wyposażone, pokoje dziecięce.

Arch. L. Machon, L. Zak, Z. Blazek, V. i J. Meyer i inni.

„Styl” 2—3, 1934.

Ministerstwo Korporacji w Rzymie.

Gabinety. „Edilizia Moderna” 13, 1934.

Kabina okrętowa włoska niepalna.

Arch. P. Masera.

Sklepy we Włoszech.

Linoleum wzorzyste do pokrywania podłóg.

„Edilizia Moderna” 13, 1934.

Mieszkania miejskie i wille różne

we Wiedniu i w Niemczech. Arch.

L. v. d. Wend, H. Kämmer i inni.

„Moderne Bauformen” 6, 7 i 8, 1934.

Wille i mieszkania bogato wyposażone

różne w Austrii, Niemczech i Anglii.

Arch. G. Rohde, Arch. F. Singer, Arch. T. G. Thomas i inni.

„Innendekoration” 6, 7, 1934.

Pokoje dziecięce. Arch. R. Schmickl

i inni.

Mieszkania miejskie w starych domach.

„Profil” 6, 1934.

Okręty i Samoloty. Różne fragmenty. „de 8en opbouw” 15, 1934.

WILLE I DOMKI LETNISKOWE.

W Rumunji nad morzem. Arch. G. M. Cantacuzene.

W Rotterdamie 2 wolnostojące podmiejskie. Tarasy, szkło. Arch. Brinckmann i van der Vlugt.

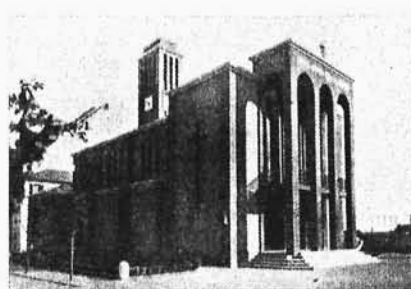
Na lotnisku w Orly, jednorodzinne. Arch. M. Thuzin.

„L'Architecture d'A.” 5, 1934.

We Włoszech na szkielecie metalowym. Projekt Arch. G. Fiorni.

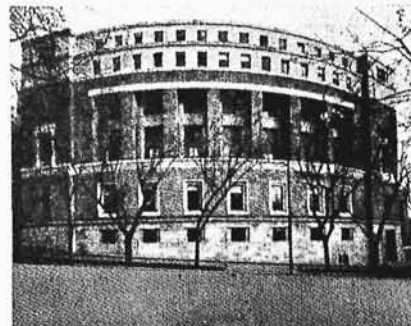
„Edilizia Moderna” 13, 1934.

W Bawarii i Tyrolu. Różne wille jednorodzinne, wolnostojące na wsi.

Arch. E. Chiesa. Kościół w Lombardji.

„Rassegna di Architettura” 5, 1934.

Arch. G. Pensabene. Ministerstwo Korporacji w Rzymie.

„Edilizia Moderna” 13, 1934.

Murowane 2 i 3 kondygn., dachy strome, szerokie okna. — Arch. Sommerland i inni.

Letniskowe domki nad wodą i w górach. Drzewa, dachy przeważnie płaskie, podcienie. Arch. K. Egender, arch. A. Matuella i inni.

We Wiedniu. Dom lekarza. Wnętrza. Arch. J. Groag.

„Moderne Bauformen” 6, 1934.

W Niemczech różne miejskie i podmiejskie murowane. Arch. E. Nolte, arch. W. Tiedje. Urządzenia Wnętrza.

„Moderne Bauformen” 7, 1934.

W Austrii, Niemczech i Anglii. Wille bogato wyposażone, różne. Wnętrza. Arch. E. Plischke, arch. E. Payer, arch. Schumacher, E. F. Thomas i inni.

„Innendekoration” 6 i 8, 1934.

W Niemczech jednorodzinne domy typowe 2 pok., wolnostojące i podmiejskie, obszerne. Arch. F. Secek i inni.

„D. B. Z.” 16 i 19, 1934.

W Niemczech wiejskie różne drewniane i murowane.

„Baugilde B. D. A.” 12, 1934.

SZKOŁY.

Wyższa morską w Antwerpii z internatem. Arch. J. van Krieckinge.

„L'Architecture d'A.” 5, 1934.

We Włoszech. Różne. Powszechne miejskie. 2 kond., wolnostojące. Sale gimnastyczne. Arch. S. Guerrini, arch. A. Razi i inni we Francji i Wiedniu podane we fragmentach.

„Edilizia Moderna” 13, 1934.

Narodowo - Socjalistycznych Kierowników państwowych pod Monachjum. Wielki kompleks wolnostojący z dziedzińcami, salami ćwiczeń i nauki i internatem. 40 nagrodzonych prac konkursowych na 680 nadesłanych. Konstrukcja przeważnie z cegły, dachy strome.

„D. B. Z.” 20, 1934.

SPORTOWE BUDOWLE.

Tenisowe korty kryte pod Paryżem. Światło górne. Arch. A. Hamayon.

Zakład kąpielowy miejski w Paryżu. Prysznic. Arch. M. Alaguillat.

„L'Architecture d'A.” 5, 1934.

Pływalnia kryta w Medjolanie z trybunami na 3,5 tys. osób. Światło górne. Inż. L. L. Secchi.

„Rassegna di Archit.” 6, 1934.

TEATRY, KINA.

W Paryżu. Sala kinowa na 2000 osób z galerją. Nad nią 5 kond. mieszkalnych. Arch. J. Desbouis.

W Nicei. Kino przy ulicy na ok. 1000 osób z galerją. Na wyższych kond. pokoje. Arch. L. Varthaliti.

„L'Architecture d'A.” 5, 1934.

PRZEMYSŁOWE BUDYNKI.

Silosi zbożowe w Holandji. Żelbet. Arch. Brinckmann i van der Vlugt.

Elektrownia p. Paryżem. Arch. Lhoterier i G. Robin.

„L'Architecture d'A.” 5, 1934.

Wodociągi górskie p. Bratysławą.

Inż. O. Riha.

„Slovensky Stavitel” 6, 1934.

Stacje benzynowe i obsługi w Finlandji. Przy szosach i śródmiejskie.

„Arkkitehti” 5, 1934.

OSIEDLA.

Pod Pragę 7 bloków z 240-ma mieszkaniami, 1, 2 i 3 pokojowymi w 4 kondygn. Plany przejrzyste. Arch. F. L. Kan, arch. A. Cerny, arch. B. Kozak.

„Stavba” 1, 1934.

Pod Wiedniem. Domy szeregowo 2 kond. z mieszkaniami 4 pok. Dachy strome. Arch. F. Kaym i A. Hetmanek.

„Moderne Bauformen” 6, 1934.

Pod Ausgsburgiem. Domy szeregowo 2 i 3 kond. z mieszkaniami 2, 3 i 4 pokojowymi. Dachy strome. Arch. Holzer.

„D. B. Z.” 18, 1934.

OGRODY.

Przy willach i domkach wiejskich i podmiejskich wolnostojących i szeregowych. Arch. O. Valentin, arch. A. Lilienfein i inni.

„Moderne Bauformen” 7, 1934.

MOSTY.

Most kołowy nad Loire'ą żelbetowy. 400 m. 5 przęsł. Detale konstrukcyjne.

„L'Entreprise Française” 7, 1934.

Most kołowy i wiadukt nad wąwozem Nusle w Pradze. Prace konkursowe. Ogólna długość ok. 5 klm. Konstrukcja przęsł i filarów przeważnie stalowa.

„Architekt S. I. A.” 6, 1934.

MEBLE I SPRZĘTY.

Wystawa w Amsterdamie. Przeważnie z chromowanych rur stalowych.

„L'Architecture d'A.” 5, 1934.

Biblioteki, szafy i wszelkie sprzęty do skromnych mieszkań i willi.

Fotele. Arch. v. d. Wend i inni.

Porcelana użytkowa.

Armatury lamp.

„Moderne Bauformen” 6, 7 i 8, 1934.

Arch. B. Fuchs. Sanatorium „Morawa” pod Brnem.
„Moderne Bauformen” 8, 1934.

Łóżka, tapczany. Meble wyścielane. Arch. R. Distel, arch. G. Rohde i inni.

„Innendekoration” 8, 1934.

Kraty żelazne kute, różne.

„Baugilde B. D. A.” 11, 1934.

Pianina, fotele, radioaparaty.

„Profil” 6, 1934.

KOŚCIOŁY.

We Flack. „Lombardja”. Jednonawowy. Konstr. żelbetowa widoczna we wnętrzu. Wieża. Nowoczesne wyposażenie wnętrza.

„Rassegna di Archit.” 6, 1934.

Kaplica przycementarna p. Stuttgartem. Jednonawowa. Dach i strop płaskie, wieża. Arch. H. Schmohl.

„Innendekoration”, 6, 1934.

W Dachau (Bawaria). Wiejski, jednonawowy. Strop płaski, drewniany, dach stromy. Arch. E. Jäger.

„D. B. Z.” 18, 1934.

W Turku (Finlandja). Jednonawowy. Sklepienie żelbetowe. Wieża.

„Arkkitehti” 5, 1934.

HOTELE, SANATORJA.

Hotel nadmorski w Rumunji. Ok. 80 pokoi w 4 kond. Tarasy. Arch. G. M. Cantacuzene.

Dom wypoczynkowy w Rumunji. Ok. 50 pokoi w 2 kond. Arch. Doicescu.

„L'Architecture d'A.” 5, 1934.

Arch. G. M. Cantacuzene. Hotel nad Czarnym Morzem w Rumunji.
„L'Architecture d'Aujourd'hui” 5, 1934.

Sanatorium nadmorskie dla 300 dzieci w pobliżu Rzymu. Sale sypialne na 30 osób, dwustronnie oświetlone. Boiska, tarasy. Arch. L. Lenzi.

„Rassegna di Archit.” 6, 1934.

Sanatorium „Morawa” pod Brnem. Wolnostojące w górach. 90 pokoi na 50 kond. Pokoje są skośne w stosunku do korytarza dla otrzymania najlepszej orientacji słonecznej. Obszerne tarasy i łaźnie. Arch. B. Fuchs.

„Moderne Bauformen” 8, 1934.

DOMY MIESZKALNE MIEJSKIE.

W Paryżu. 5 kondygnacji mieszkalnych nad salą kinową o rozpiętości 30 m i wysokości 19 m. Konstrukcja żelazna, ramowa. Arch. J. Desbouis. 8 kond. obudowane podwójnie. Mieszk. 2 i 3 pok. Arch. J. i M. Hennequet. Zespół 6 bloków mieszkalnych 8 kond. nad Sekwaną. Mieszkania 2, 3, 4 pok. Arch. L. Faure - Dujarric.

W Holandji 7 kondygn. po 1 mieszkaniu 6 pok. Balkony i tarasy szklone. Arch. W. van Tijen.

W Rumunji 7 kondygn. blok narożny w śródmieściu ze sklepami. Arch. Creanga.

„L'Architecture d'A.” 5, 1934.

BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ.

Konsulat Francji w Jerozolimie. Biura, mieszkania, ogród. Konstrukcja zewn. w kamieniu. Arch. M. Favier.

„L'Architecture d'A.” 5, 1934.

Dzielnicowe zarządy m. Rzymu. Prace konkursowe. Przeważnie narożniki 4 i 5 kond. proste. Trakty biurowe.

„Rassegna di Archit.” 6, 1934.

Ratusz w Hadze. Projekt. Dwa 6 kond. skrzydła biurowe. Sala zebrań wolnostojąca. Arch. D. F. Staal.

„de 8 en Ophouw” 14, 1934.

BUDOWNICTWO.

Fundamentowanie. Dylatacja w budynkach żelbetowych.

Materiały budowlane różne. Opisy szczegółowe.

„L'Entreprise Française” 7, 1934.

Ceramika do wykładania fasad. Przykłady Czechosłowackie.

„Architekt S. I. A.” 6, 1934.

Cegła rurowa w elewacjach. Liczne przykłady dawne i najnowsze. Arch. Inż. E. Wiemken.

„Moderne Bauformen” 8, 1934.

Lekkie betony jako pustaki i profilowane bloki do wypełniania ścian zewnętrznych.

„D. B. Z.” 16, 1934.

Stropy ogniotrwałe w bud. mieszkalnych.

Łazienki w małych mieszkaniach. Różne typy. Arch. H. Hille.

„D. B. Z.” 17, 1934.

Schody. Formuły proporcji stopni.

„D. B. Z.” 18, 1934.